

ara diumenge

BCN 92

25 ANYS
TESTIMONIS

SUMARI

02-03 Discurs inaugural
de Pasqual Maragall

04-05 Barcelona, un món feliç

ANTONI BASSAS ENTREVISTA 25 TESTIMONIS

Política

07-09 Diana Garrigosa
Esposa de l'alcalde Pasqual Maragall

10 Joan Antoni Samaranch Jr.
Fill del president del COI el 92

11 Xavier Roig
Director del gabinet de Maragall

12-13 Ramon Piqué
Detingut en l'operació Garzón

13 Joaquim Forn
Activista de Freedom for Catalonia

Organització

15-17 Josep Miquel Abad
Conseller delegat del COOB

18 Pere Miró
Director general adjunt d'operacions

19 Miquel Botella
Director de planificació i control

20 Angelina Vilella

20 Josep Eloi

21 Maria del Mar Calabuig

21 Conxita Piñero
Voluntaris

Cerimònia

23-25 Manuel Huerga
Director de les cerimònies olímpiques

26 Josep Maria Casanovas
Director esportiu de les cerimònies

27 Joan Font
Director artístic de Comediants

28 Los Manolos
Grup que va actuar a la clausura

29 Carles Sans
Membre del Tricicle

30 Eugeni Asencio
Àrbitre que va fer el jurament olímpic

31 Miquel de Moragas
Director del Centre d'Estudis Olímpics

Imatge

33-34 Xavier Mariscal
Creador del Cobi, la mascota dels Jocs

35 André Ricard
Dissenyador de la torxa olímpica

36 Xavier Garasa
Realitzador televisiu

37 Josep Maria Trias
Dissenyador del logotip

38 Tatxo Benet
Cap d'esports de TV3 durant els Jocs

39 Júlia Otero
Directora de 'Jocs de nit' a TV3

PORTADA

El dissenyador del logotip olímpic, Josep Maria Trias, és l'autor de la portada del suplement. Mariscal ha dibuixat quatre Cobis ja crescuts per a les entrades de cada àmbit.

DISCURS INAUGURAL

El 25 de juliol del 1992, enmig de la cerimònia d'inauguració dels Jocs Olímpics de Barcelona, l'alcalde Pasqual Maragall va pronunciar el discurs més important de la seva vida. Ho va fer en els quatre idiomes oficials –català, anglès, castella i francès–, i va resumir en el breu text que reproduïm l'esperit de l'olimpisme i també l'esforç que havia fet tota la ciutat, i especialment l'organització, per canviar per sempre la imatge de Barcelona al món.

Consulteu tot l'"Ara Diumenge" olímpic a
interactius.ara.cat/barcelona-92

Fundació Jocs Olímpics Barcelona 92

Ciudadans del món,

Fa 56 anys s'havia de fer una Olimpíada Popular en aquest estadi de Montjuïc. El nom del president de l'Olimpíada Popular està gravat allà dalt, a l'antiga porta de la maratón. Es deia Lluís Companys i era el president de la Generalitat de Catalunya. Avui l'estadi està refet i la ciutat també, amb l'ajut de tothom, que jo agraeixo.

I tinc l'honor de saludar-vos a tots i donar-vos la benvinguda a Barcelona, a aquells que sou aquí i a aquells milers de milions que ens veieu o que ens sentiu d'arreu del món. I ho faig en nom de l'actual president de la Generalitat i en nom del president del govern espanyol, els quals m'honro a representar. Sense la seva intervenció i la del vicepresident Narcís Serra, aquest moment no hauria arribat mai.

Ciudadans, germans:

[En anglès] Aquesta ciutat nostra, aquesta ciutat oberta que és Barcelona, és avui la vostra ciutat, la ciutat de tot el món. Vull fer esment de la carta que he rebut del secretari general de les Nacions Unides, en la qual se'm demana de fer una crida pública per al compliment de l'acord del 17 de juliol, relatiu a una treva a l'antiga Iugoslàvia, que podria ser la treva olímpica de la tradició clàssica, i potser l'inici del retorn al sentit comú i al comportament cívic.

[En castellà] Avui la nostra ciutat representa Catalunya, les setze ciutats subseus, tot Espanya, l'ampli món iberoamericà que es retroba aquí, i molt especialment, Europa, la nostra nova gran pàtria. I ho fa gràcies a l'esforç de 60.000 treballadors, sota el comandament de Josep Miquel Abad, la meitat dels quals són voluntaris, a qui agraeixo el seu esforç i dedicació.

[En francès] Barcelona, que amb Albertville fa del 92 l'any europeu dels Jocs, vol ser, ja per damunt de tot, una ciutat europea, orgullosa de Pierre Coubertin i els seus amics, del seu esperit internacionalista, que ha permès en el nostre segle –el segle del progrés i de les guerres, de l'arrogància dels mots i de la impotència dels cors– retrobar-se cada quatre anys per fer esport, per lluitar sense violència i per parlar un llenguatge comú. Que aquesta festa sigui la dels homes i les dones, la de les nacions i les ciutats de tot el món i que signifiqui l'inici de la pau duradora, d'una pau que la joventut mereix i que estic segur que assolirà.

Visca els Jocs Olímpics! Visca!

I ara tinc l'honor de presentar el president del Comitè Internacional Olímpic, i ciutadà de Barcelona, Joan Antoni Samaranch

Pasqual Maragall

BARCELONA, UN MÓN FELIÇ

Barcelona estava desitjosa d'ocupar el centre de l'escenari mundial per al qual sempre s'havia sentit capacitada i mai cridada. La ciutat va enlluernar un món on ja havia caigut el Mur de Berlín, les Torres Bessones encara estaven intactes i la globalització anunciava el final feliç de la Història

TEXT
Antoni Bassas

A la redacció de l'ARA hi ha periodistes que de petits arrengraven a la banyera de casa el Cobi, el Capità Planeta, el Son Goku, la Shizuka i el Koeman de la mona de Pasqua, i els anaven fent caure dins de l'aigua, un darrere l'altre. Els seus millors dies encara havien d'arribar i no va ser fins més tard que van saber que Barcelona va viure els millors dies de la seva història, i l'olimpisme els seus millors Jocs Olímpics, l'estiu de 1992.

Els nens del Cobi són els adults que avui contracten per mitjà d'Airbnb, que pateixen la gentrificació i la devaluació salarial i que assisteixen amb indissimulat escepticisme a l'olimpíada de la nostàlgia dels que tenen més de 40 anys.

Les emocions no s'hereten, però les ciutats i els països sí, i calia explicar de què està fet el llegat material i d'esperit que van deixar els Jocs del 92. Això és el que l'*Ara Diumenge* ha demanat, 25 anys després, a 25 testimonis. I la conclusió és múltiple: que l'èxit dels Jocs va ser el fruit de diversos factors.

Del desig d'una ciutat que, en paraules de Miquel de Moragas, "el 1888 i el 1929 es va voler manifestar al món i cridar l'atenció d'una Espanya que no li feia cas".

De la capacitat organitzativa d'un equip al voltant d'un alcalde, Maragall, i d'un conseller delegat, Abad, en qui no confiava gaire el món anglosaxó a causa de tants segles de "Vuelva usted mañana".

Del marcatge sever exercit per un barceloní que casualment tenia un somni i prou influència internacional per convertir-lo en realitat: celebrar un Jocs a la seva pròpia ciutat sent ell mateix president del Comitè Olímpic Internacional. Un barceloní que, probablement gràcies al seu passat franquista, va aconseguir un impossible absolut: que els primers Jocs que se celebressin a Espanya

s'organitzessin a Barcelona i no a Madrid. Això sí, com recorda la mateixa Diana Garrigosa, Felipe González va transigir a un preu alt: "Jocs a canvi d'Expo i AVE a Sevilla". Al Prat, Bofill només hi va poder fer un lífting.

L'èxit dels Jocs és, també, el resultat d'una extraordinària explosió de talent creatiu, propi d'una ciutat on Picasso va fer parada i museu. On Miró va encarregar a Sert que li construís la seu de la seva fundació. L'èxit d'una generació que no va deixar escapar l'oportunitat d'estampar la seva signatura en un projecte únic a la vida: els Trias, Mariscal i Ricard, Pepo Sol, Huerga, Bassat o Casanovas, La Fura dels Baus, Comediants, Caballé i Carreras, el Tricicle, Carles Santos, Peret o Los Manolos.

L'èxit dels Jocs es deu a la potència amagada d'una ciutat amb tres quilòmetres de platja i una Sagrada Família sobre la qual semblaven volar els saltadors de trampolí a la Piscina Municipal de Montjuïc. Tot i que, com diu Miquel Botella, ànima de l'organització, "si al cap de poc no hagués aparegut el *low cost*, els creuers i 300 milions de persones de classe mitjana amb ganes de viatjar els caps de setmana, l'èxit hauria sigut bastant més efímer".

Un derbi i un clàssic

Els Jocs van disputar-se en clau de competició interna, també. Van ser un derbi Pujol-Maragall. La ciutat tenia un alcalde amb un somni metropolità combatut pel president del país amb majoria absoluta. Fins i tot van competir les banderes dels balcons. El derbi va acabar amb pacte. Van fer el seu relleu agafats a la mateixa torxa.

També van ser un clàssic, un Barcelona-Madrid, o un Catalunya-Espanya, disputat fins a l'últim minut. El català va estar present fins i tot quan els jutges de l'Estadi deien "Preparats, llestos, ja!" El 25 de juliol la bandera catalana va entrar a

l'Estadi de Montjuïc amb la *rojigualda*, la mateixa bandera amb què el príncep Felip va rebre una gran ovació com a banderer i les grades del Camp Nou van saludar l'or olímpic de futbol dels Toni Jiménez, Chapi Ferrer, Pep Guardiola, Luis Enrique i companyia. A Barcelona 92, Espanya va jugar a casa. Se'n va dir *pax olimpica*.

Una pau acceptada per la immensa majoria però que l'Estat va faltar amb l'ús de la força.

Ramon Piqué va ser un dels detinguts i torturats per la Guàrdia Civil que manaven el ministre José Luis Corcuera i el director general Luis Roldán, en el marc de l'operació Garzón contra l'independentisme. Quan veu la fletxa de Rebollo no s'emociona "gens".

Els Jocs van ser un èxit perquè van estar pensats per al 92 però també per al 93. Les rondes ens ho recorden cada dia.

Barcelona 92 ha conegut el triomf pòstum de no haver-s'hi detectat cap cas de corrupció.

Però, sobretot, els Jocs van ser un èxit perquè la gent els van fer seus amb delit i volien que Barcelona, Badalona, l'Hospitalet de Llobregat, Viladecans, Sabadell, Granollers, Terrassa, Castelldefels, la Seu d'Urgell, Banyoles, Mollet del Vallès, Sant Sadurn d'Anoia, Reus, Vic, València, Saragossa, quedessin bé. La majoria de voluntaris que han ofert a l'ARA la seva experiència de fa un quart de segle guarden encara l'uni-

forme que van anar a buscar a El Corte Inglés.

Fa 25 anys, el vespre que el Cobi se'n va anar volant de Barcelona, l'alcalde Maragall va enviar una carta als voluntaris en què els deia: "Comptem amb tu per a la pròxima Olimpíada, que és la de fer de la nostra ciutat, de totes les ciutats seu, un model europeu d'urbanitat". Aquest somni maragallià potser sí que no l'hem sabut transmetre a la canalla que es banyava amb el Cobi. ●

●
L'explosió de talent creatiu i la capacitat de gestió van impressionar el món anglosaxó

●
Barcelona 92 es va organitzar pensant en Barcelona 93

Bob Martin / Getty

Ara

UNA SALTADORA llançant-se des del trampolí de 10 metres de la Piscina Municipal de Montjuïc, rehabilitada per l'arquitecte Antoni de Moragas, amb la ciutat al fons. Va ser la imatge dels Jocs. Milers de catalans tenen un passat olímpic. El periodista Antoni Bassas (a la foto de l'esquerra) fa un dels 9.484 relleus de la torxa, baixant de Montserrat, el 19 de juny del 1992.

POLÍTICA

UNS JOCS, UNA CIUTAT I DOS PAÏSOS

El consens entre administracions va ser una de les claus de l'èxit dels Jocs. Però, rere l'acord, la tensió entre l'Ajuntament, la Generalitat i l'Estat va mantenir-se de principi a fi. Ens ho expliquen Diana Garrigosa, Joan A. Samaranch Jr., Xavier Roig, Ramon Piqué i Joaquim Forn

“El quart dia, el Pasqual em diu: «Quin esport vols anar a veure?» No tenia cap reunió. Tot estava bé”

DIANA GARRIGOSA

Esposa de l'alcalde Pasqual Maragall

Cristina Calderer

DIANA GARRIGOSA (Barcelona, 1944) és llicenciada en econòmiques, però la seva relació amb els Jocs ve a través del seu marit, Pasqual Maragall, l'alcalde durant l'etapa olímpica.

25 de juliol del 1992. Quins records té del dia de la inauguració?

Que estava més preocupada pel meu vestit que per cap altra cosa. Jo no tenia cap responsabilitat, amb l'excepció de saludar la gent, cosa que no costa. Ens van fer entrar quan l'“Hola! Hola!” ja havia començat. No estàvem veient com estava l'estadi, ens tenien en un passadís molt llarg, al rei i la reina, el Samaranch, el Pujol i la Marta, el Felipe González i la Carmen, i el Pasqual i jo, i quan vam entrar i allà hi havia Mandela, Mitterrand, Castro... va ser... Amb paraules em costa molt encertar-ho, però va ser una satisfac-

ció. No va ser una sorpresa. Va ser un “Ja hi som tots, i som molts”. Recordo que en un dinar vaig tenir assegut al costat Fidel Castro: revolucionari, mascle, militar, era d'una cortesia increïble. Va parlar amb tothom de la taula.

Quines preocupacions recorda que tenia Pasqual Maragall, aquell dia?

La por principal que tenia eren les xiulades que hi pogués haver quan entrés el príncep. Estava molt preocupat. Ja havien treballat perquè no n'hi hagués, però mai saps què pot passar. Quan va entrar la delegació espanyola, amb el príncep Felip al davant amb la bandera i el barret una mica de costat, la gent va aplaudir. Hi va haver xiulades, però hi va haver tants aplaudiments que va ser un esclat d'alegria. I ens vam relaxar. Ho vaig notar. Tota la fila va notar que ja estava. La infanta Helena va plorar...

I durant els quinze dies dels Jocs?

M'agradaria explicar una cosa del tercer dia. A les 8 del matí hi havia diverses reunions de coordinació, per veure quins problemes hi havia hagut el dia anterior i què s'havia de fer per arreglar-los. El primer dia va passar allò dels autobusos, que els conduïa gent que no coneixia els carrers. Es va arreglar fàcilment, posant un guia al costat, i el segon dia ja no es va perdre ningú. El tercer dia van dir si podien començar les reunions una mica més tard, perquè no havia passat res. I el quart dia, el Pasqual em diu: “Quin esport vols anar a veure?” No havia d'anar a cap reunió. Tot estava bé. Tenia un telèfon a sobre per si de cas i prou. I recordo que vam anar a veure el tenis. I així va anar durant gairebé tots els Jocs. Ah, i una d'increïble: el Pasqual va estar a punt de no veure com s'encenia el peveter.

Què m'està dient!

Hi havia el president Mitterrand, que no es trobava gaire bé però que va voler ser a Barcelona perquè li feia il·lusió. Ja ens havien advertit que hauria de sortir de tant en tant. De cop i volta, quan la flama ja s'acostava cap al Rebollo i estava fent els primers moviments, el Mitterrand s'aixeca i diu que se'n va, i el Pasqual s'aixeca darrere seu. Va ser l'únic que el va seguir, perquè la resta estaven pendents de la fletxa. El va acompanyar fins al cotxe, li va tancar la porta, va sortir corrents i va arribar just quan la fletxa passava per sobre el peveter.

L'alcalde de la ciutat organitzadora pronuncia un discurs a la cerimònia inaugural. Recorda com el va preparar?

Recordo que se'l va preparar molt. Tots els seus discursos, encara que els fes un altre, passaven per ell, i a vegades no quedava res de l'original. Però aquest el va fer ell. Suposo que, després, va passar tots els controls, com ara el temps que dedicava a cada idioma, que estava molt calculat. El Pasqual estava molt impressionat de parlar en català i que se sentís a tots els països del món, al mateix moment, a la mateixa hora. Això m'emocionava molt, perquè hi havíem arribat bé, allà, amb tranquil·litat.

Si li sembla, ara el veurem. [Diana Garrigosa agafa amb les mans un iPad en què fem 'play' al discurs de Maragall, que dura quatre minuts. S'emociona en silenci]

Ja me'l sé, però sempre m'emociona. La seva capacitat d'expressar-se en diferents idiomes és una qualitat natural en ell, i no són coses gaire habituals.

Són quatre minuts, però són molt densos. Quatre minuts, només?

Parla d'Europa com "la nostra nova gran pàtria". Naturalment parla de Barcelona, de les altres subseus catalanes, de tot Espanya. Però de noms propis només en diu quatre: Companys, Serra, Abad i Samaranch. Només?

Només.

És curiós. Bé, Pujol, una mica, no podia sortir.

Per què?

Perquè no va ajudar mai. Va posar bastons a les rodes constantment. El Pasqual el tractava com a president però no tenia res a agrair-li. El Narcís Serra és qui ho havia impulsat. El Pasqual se'ls va trobar, els Jocs. No volia ser alcalde ni sabia que ho seria quan es va decidir presentar la candidatura. Va ser cosa del Narcís. A Abad el menciona perquè va fer la feina molt ben feta, i per a ell era un orgull. Era un comunista que va aconseguir que un feixista treballés juntament amb ell. Això és fort, no? I Companys, perquè va organitzar l'Olimpíada Popular.

A Felipe González tampoc no el menciona.

Tampoc va ajudar. Felipe González li va fer un parell de trampes importants, al Pasqual. Primer, la història de l'AVE. El Felipe li va dir que si es feia primer el tram entre la frontera francesa i Madrid, el tram Madrid-Sevilla no es faria mai. Que s'havia

d'aprofitar i fer-lo. I el Pasqual va dir que sí, convençut que quan acabessin aquell tram començarien l'altre, i van trigar més de 20 anys! És una promesa que el Felipe li va fer i no va complir.

I l'altra?

L'actitud era aquesta, que si no es canviaven cromos no hi havia solidaritat. Jocs per AVE i Expo. No va parar fins que aquell mateix any hi hagués l'Expo a Sevilla i allò de Madrid... Madrid, Capital Europea de la Cultura. Això és molt lleig.

Com vivia Pasqual Maragall aquests enfrontaments?

Els portava dins. El Pasqual no sap fer una cosa sola, ha d'anar fent. I el que fa ho porta amb ell. I una escena que m'encanta és quan en aquesta època anàvem a Rupit, on tenim una piscineta. La seva posició preferida era assegut al davant, però no dins la piscina, amb l'ordinador a la falda i els nens voltant per allà tirant-se a l'aigua. Ell sentint els nens i fent. Necessita soroll per treballar.

La idea va ser de Samaranch, Serra la va impulsar, l'execució va ser d'Abad. Què hi va posar l'alcalde?

Segur que totes les novetats van venir del Pasqual, sobretot l'aprofitament dels Jocs per a la ciutat. El Pasqual era treballador contractat de l'Ajuntament al gabinet de programació de l'alcalde Porcioles. Mai va ser funcionari, perquè tenia antecedents per mala conducta política. Dit d'una altra manera, tenia un paperet en què hi deia que era "dolent" i no es podia presentar a les oposicions. El cas és que va entrar a treballar a l'Ajuntament i feia propostes d'inversions; per exemple, ja a principis dels 70 van dibuixar les rondes. Ja ho tenia al cap, això. El Pasqual és de donar l'ordre, no d'executar-la. I als Jocs, igual: una acció tan gran i que depenia d'ell, el que havia de tenir era bons peons en cada punt, que no calia que fossin del seu partit, sinó els millors.

Com ho feia, per atreure gent que no era del seu partit?

El que proposava era interessant. Estàvem en una situació d'avorriments total, al final del franquisme. No passava res. Els més creatius es reunien al Bocaccio, i els més catalanistes, a la Cova del Drac. Nosaltres no érem de la Gauche Divine. Coneixíem els que hi anaven, però ens organitzàvem la vida d'una altra manera, perquè el Pasqual

Cristina Calderer

sempre va portar a dins una vocació política. I aquesta vocació no hi era al Bocaccio. Anava a reunions al Bon Pastor o Sant Andreu.

I si tenia vocació política, per què no volia ser alcalde?

No m'ho he plantejat mai, però suposo que no volia ser alcalde perquè no s'ho havia plantejat mai. Tot va anar molt ràpid. Ell estava estudiant als Estats Units i jo m'hi havia de reunir més tard, i el Narcís em va venir a veure i em va dir que tot just arribar a Baltimore li donés una carta al Pasqual. Quan vaig arribar, la va obrir i me la va ensenyar. El Narcís li proposava anar amb ell, perquè va dir que era l'únic que el podia ajudar, perquè el Pasqual era l'únic que coneixia l'Ajuntament per dintre. I va dir-li que sí. En aquell moment no es podia imaginar que al cap de dos anys el Serra fos ministre de Defensa i ell es quedés com a alcalde. El Pasqual era més de reunions clandestines. Fixa't que la primera vegada que va haver de fer un discurs al Saló de Cent va ser quan va prendre possessió com a alcalde. I parlava fluixet, com es parlava a les habitacions plenes de fum, mirant el paper i en veu baixa. I tots els de primera fila li feien gestos perquè aixe-

“El 25 de juliol la por principal del Pasqual eren les xiulades que hi pogués haver quan entrés el príncep”

“Ell estava molt impressionat de parlar en català i que se sentís a tots els països del món al mateix moment”

“Pujol va posar bastons a les rodes constantment. I Felipe González tampoc no va ajudar. Va canviar Expo i AVE a Sevilla per Jocs a Barcelona”

“El 92 va esclatar el talent de molts dissenyadors que no havien tingut oportunitats”

qués el cap. Mai s'havia plantejat què havia de fer per fer un discurs ni mirar la gent. Va aprendre'n ràpidament. És molt orgullós amb aquest tipus de coses, no el pots corregir però t'ho has de muntar per fer-li veure que hi ha maneres de fer les coses.

Pot agafar el Cobi? [Diana Garrigosa agafa de terra un Cobi metàl·lic i pesant que té a casa seva, on es fa l'entrevista]

Tinc una anècdota. Era una reunió de tots els partits i hi havia el Josep Lluís Vilaseca, el secretari d'Esports de la Generalitat, i quan va veure el dibuix que havia fet el Mariscal va dir que als nens els faria por. Va haver-hi una gran riallada. Ja era l'època que els nens jugaven amb monstres verds i espases i aquestes coses. ¿I el Cobi els havia de fer por!? Va haver-hi una riallada general. No sé si gràcies al Vilaseca, però va guanyar el Mariscal. I aquí tens el Cobi, que tenim gastadet. El fem servir per aguantar la porta. A Ruplà en tenim un altre. Van bé perquè pesen molt. Amb el Mariscal, abans dels Jocs, no hi teníem relació. Després, molta. És un tio fantàstic.

Va ser l'època del “Dissenyes o treballes?” Barcelona semblava que era la ciutat del disseny.

Ho era. Va esclatar la capacitat de molta gent que fins a aquell moment no havia tingut oportunitats en el món del disseny. Va ser com una florida de talent que estava per descobrir però que ja hi era, perquè no et converteixes en dissenyador de cop. El Mariscal ho era des de feia temps. I també va ser l'època de posar escultures als barris.

Quina relació van tenir Samaranch i Maragall?

Es necessitaven l'un a l'altre. Eren dos galls que havien fet una treva. Recordo que el Samaranch va parlar al Pasqual d'uns terrenys del Prat de Llobregat i li va dir que volia que hi construïssin una seu important, potser la Vila Olímpica. I el Pasqual va dir que no, i s'ho va haver d'empassar. No sé com va poder fer-ho. Igualment, també em va impressionar molt que el Pasqual hagués de despatxar dos responsables de l'organització perquè va detectar que havien fet o estaven a punt de fer corrupció. No sé com ho va poder saber, algú l'hi devia dir, perquè el Pasqual sempre tenia un coixí de gent que l'adorava, disposats a tot. El cas és que va anar a parlar amb ells i un va plegar, va deixar córrer l'organització. L'altre, més llest, va dir que no ho faria més i que tornaria el que havia aconseguit a canvi de poder seguir. I així va ser.

Continua a la vida pública?

Està jubilat, ja, però està en una fundació important i se'l coneix.

Qui era?

No et diré qui era.

Si el Pasqual estava envoltat de gent que l'adorava, ¿l'única persona que li feia la crítica en profunditat era vostè?

Vejam, tothom li parlava clar, però amb respecte. Jo li parlava com es parla de marit a muller.

A la biografia de Pasqual Maragall, quin pes tenen la línia que diu que va ser alcalde de Barcelona i la que diu que va ser president de la Generalitat?

No pesen igual. Els tres anys de la Generalitat van ser un infern. A més, la conseqüència que els Jocs anessin tan bé és que la legislatura i mitja que li va tocar d'alcalde va ser meravellosa. Podíem viatjar, teníem amics per tot arreu del món, els nens ja eren més grans...

I encara devia ser millor després, quan van anar a viure a Roma.

Exacte. I la tornada. Els primers anys, que va guanyar les eleccions però no va ser president, va ser una etapa maca, perquè van organitzar el Parlament, que era un lloc que tancava a les sis de la tarda, com una escola. Els diputats gairebé no tenien despatx. Va ser una altra etapa creativa en un nivell diferent, van donar ordinadors a tothom. Els veies pels passadissos, tan amples, del Parlament, passejant amb l'ordinador obert i caminant. Sempre em feien pensar en les noies dels cinemes amb una safata penjada al coll venent coses. Quan va entrar a la Generalitat va crear una sèrie d'enemics i va ser molt dur.

Va ser un error, acceptar ser candidat?

No. Ho va fer molt millor que els que van venir. ●

“Al meu pare el va fer feliç el canvi en l'autoestima que ens va portar l'Olimpíada”

JOAN ANTONI SAMARANCH JR.

Fill del president del COI el 1992

JOAN ANTONI SAMARANCH JR. (Barcelona, 1959) és empresari però, com en el cas del seu pare, la seva vida està lligada a l'olimpisme. Des del 2016 és un dels quatre vicepresidents del Comitè Olímpic Internacional i també presideix la Fundació Special Olympics Espanya. “Han passat 25 anys i continua sent una emoció difícil de contenir”, explica. “He vist moltes inauguracions. Des dels 12 anys que vaig als Jocs. No sé si parlo com a barceloní, però per a mi va ser la flama més emocionant que he viscut. Difícilment es podrà superar en el futur”.

Què va fer durant els quinze dies dels Jocs?

Per a mi van ser unes vacances meravelloses. Era a casa dels meus pares i ells no hi eren. Vivien a l'Hotel Princesa Sofia, amb el COI, i vaig omplir la casa d'amics estrangers i ens vam dedicar a gaudir cada dia dels Jocs Olímpics. Jo estava a punt de tornar dels Estats Units, treballava en un banc i no era ni part del COI, ni del COE, ni del COOB. Era un privilegiat, amb accés gairebé il·limitat a tot arreu i cap obligació. Era un no parar en tot el dia. I el dia acabava amb alguna celebració amb atletes que havien acabat la competició a l'Up&Down.

En quins termes recordava el seu pare els Jocs de Barcelona?

Amb allò dels millors Jocs de la histò-

ria. Ell va ser el primer a dir-ho. I amb l'orgull que fossin a la seva ciutat i amb la seva gent, i el que va aconseguir que representessin de canvi per a la ciutat. Ja no dic les rondes i tot això, sinó com som els catalans, barcelonins i espanyols després d'aquell gran èxit. Hi va haver un abans i un després en l'autoconsideració que tenim de nosaltres mateixos. Allò el va fer feliç. El meu pare ho tenia al cap i part del seu projecte olímpic era aquest.

Dins el COI, quina imatge ha quedat dels Jocs de Barcelona?

Imbatible. Uns Jocs en què la gent va ser feliç. Hi ha una entitat que es diu World Olympians Association, que agrupa tothom qui ha participat en uns Jocs, i el record més important que tenen és Barcelona. Una vila olímpica amb una platja per a ells, amb una alegria de ciutat, no ha estat superat.

¿Algun dia Barcelona ha de tornar a aspirar a organitzar uns Jocs?

Sí. Ara, al COI estem a punt de revisar dràsticament el procés de com es decideix la ciutat organitzadora. Passarem d'un procés competitiu i espectacular com ara a un projecte molt més col·laboratiu. Flexibilitat és la paraula. Objectivar coses com què interessa al moviment olímpic: si els Jocs han d'anar a una part del món, si interessa al disseny a llarg termini de la ciutat... Això significa que hi haurà competència, però no estarem a Lausana esperant que desfilin tots i fer un gran xou.

I votaran els mateixos que ara?

S'han dit moltes coses: que si no responem a ningú, que si votem en secret i fem el que ens dona la gana... Però quina és l'alternativa? No som tan ximplers per no pensar que som en un món polític, però intentem no ser unes Nacions Unides que depenen de vetos i aliances de poder. Si obríssim el vot als estats, qui votaria? Si ens truca el nostre govern i ens diu que per raons d'estat és important que guanyi aquell, què fem? No ens ho podem permetre. Tenim el sistema de vot menys dolent i que protegeix millor el moviment olímpic dins d'una independència amb límit. Admeto que no som sants, però som una part de la societat, i si a la societat hi ha corrupció i gent honesta, entre nosaltres igual. Més de la meitat han sigut atletes olímpics, tenim gent de l'administració de l'esport, de la indústria, de l'economia, amb experiència de govern, i atletes en actiu, i creiem que el sistema està funcionant.

I la lluita contra el dopatge?

La primera pregunta que ens vam fer va ser si podíem sobreviure amb el dopatge. I no. El moviment olímpic no és organitzar una gran festa cada quatre anys. És una filosofia d'inspirar a la joventut les ganes de viure una vida més sana a través de l'esport. Si la gent que transmet el missatge són tramposos, bandarres i drogats, estem morts. Així doncs, encara que cada vegada que destapem un cas de dopatge tirem a terra un heroi de molta gent i ens fem molt mal al moviment olímpic, seria pitjor si no ho féssim.

Vol repetir els passos del seu pare?

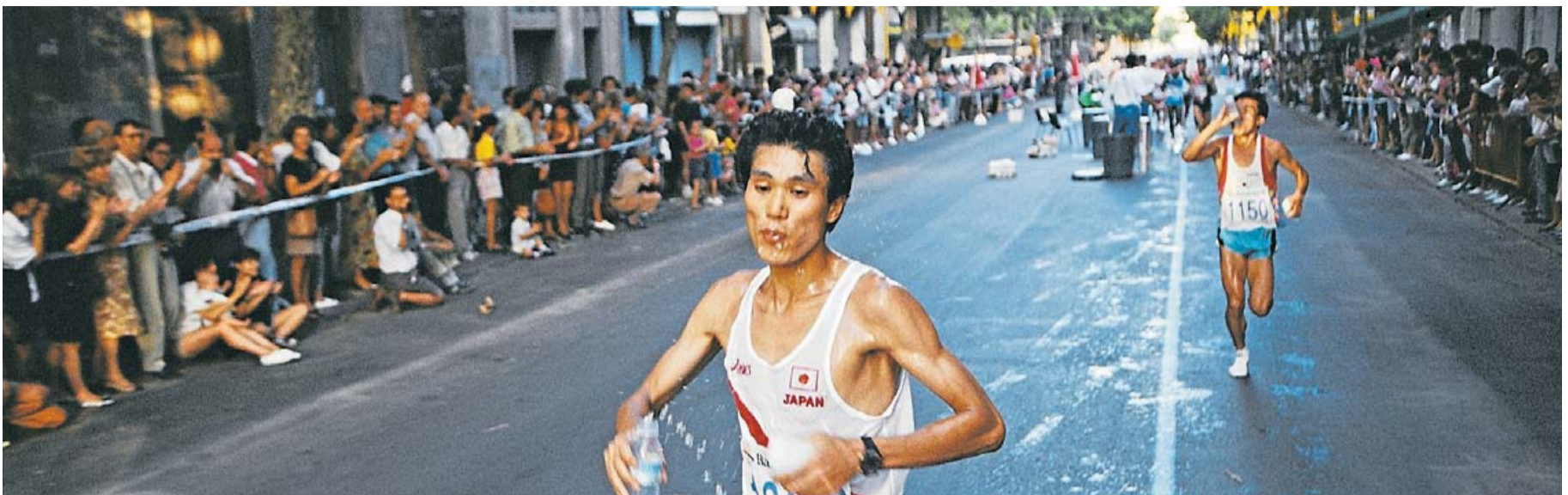
Encara tinc la meua carrera professional orientada a l'economia i a la banca de negocis, que vaig començar fa 26 anys, i és del que viu la meua família. Però sí que era molt emocionant veure que el teu propi pare, un senyor de Barcelona, pogués estar en aquesta gran jugada mundial, influint en tants temes. Les poques coses que vaig poder sentir o veure van ser molt inspiradores. ●

“Vaig omplir la casa d'amics estrangers i va ser un no parar, de dia veient les competicions i de nit a l'Up&Down”

“Barcelona ha de tornar a aspirar a organitzar uns Jocs”

Ruth Marigot

LA CIUTAT ESCENARI En proves com la maratón, els ciutadans podien viure les curses que es feien pel carrers de Barcelona, que tenien també una audiència global. Getty

"Pujol va intentar que no es pogués dir mai que s'havia oposat als Jocs"

XAVIER ROIG

Director del gabinet de l'alcalde Maragall (1983-1996)

XAVIER ROIG. Periodista. Maragallista. Va estar al costat de Pasqual Maragall tots els seus anys d'alcalde i també va dirigir la seva campanya electoral com a candidat a la Generalitat el 1999. Va viure els Jocs en primera línia.

Quins són els primers impactes de memòria que li venen al cap quan pensa en els Jocs?

La il·lusió general, la sensació que s'estaven fent les coses bé: un record d'orgull barrejat amb una certa nostàlgia. Tot just començar els Jocs vam tenir la sensació que funcionarien. I evidentment hi va haver el fenomen específic de l'apoteosi dels voluntaris olímpics. Te'ls trobaves per tota la ciutat: al metro, als autobusos, acompanyant taxis. Això feia la sensació de mobilització general. I, esclar, un dels elements més importants va ser que es va aconseguir un consens.

Quin era l'ànim de Maragall en aquells moments?

No puc dir que no estigués nerviós ni preocupat. Tant ell com tothom. Ens havíem d'examinar davant de tot el món i havia de sortir bé. Hi havia por, en concret, que durant la inauguració hi hagués algun moviment de protesta o una acció del moviment Freedom for Catalonia... Però Maragall animava. És un personatge molt polièdric, però si una cosa té és la capacitat d'estimular, d'animar, de donar pistes als seus col·laboradors de per on han d'anar. I també hi ha un altre aspecte de la seva personalitat que potser no es coneix tant: és un líder que li agrada envoltar-se de gent competent que li aportin coses. Contrasta amb els líders que s'envolten de mediocres per no sentir l'ombra de ningú.

Pere Tordera

"Maragall va pensar a anar a les eleccions a la Generalitat que hi hagués just després del 92, però el seu entorn va dir que no per por d'una derrota"

¿El discurs de la inauguració dels Jocs és el més important que va fer com a alcalde?

Segurament. El que va tenir més audiència, segur. El vam fer entre diverses persones. Però en aquests casos tan importants ell acabava ficant-hi cullerada. Va ser clarament ell qui va introduir la menció a Companys. I no sempre s'ha interpretat correctament: la figura de Companys li interessava com a contrapunt a les posicions de Convergència. D'una banda, podia satisfer l'imaginari de la gent més nacionalista, o catalanista, però, de l'altra, marcava el món de CDC. De fet, per això havia començat una recuperació del personatge: a la sala de premsa de l'Ajuntament li van posar sala Lluís Companys i a la inauguració hi va convidar membres d'ERC. En això també hi hem de veure un cert intent d'acostar-se a ERC.

Al discurs, a més de Companys, anomena Abad, Serra i Samaranch. Ningú més.

Que no cités pel seu nom els presidents Pujol i González no té significació. Els citats, sí: Abad s'havia enfrontat a determinats sectors de l'olimpisme fins que li van fer tota la confiança. Serra va ser un personatge clau, va donar el cop de bandera de sortida, en col·laboració amb Samaranch. I Samaranch era una qüestió d'agraïment. Sempre ens donava pistes d'on hi havia problemes. La relació amb el COI va ser fluida. És un tema d'agraïment. Maragall també té la faceta de ser un sentimental amb la gent gran.

Quins enfrontaments va tenir Abad amb l'olimpisme?

Els Jocs s'atorguen a una ciutat, i és la que els dirigeix. La ciutat presideix. Ho vam haver de deixar clar a tota la maquinària del COI, i a tota la del govern central. I ja no diguem a la Generalitat. Abad, venint de la posició incòmoda de ser un personatge del PSUC, amb totes les connotacions negatives que això podia tenir per als sectors empresarials i conservadors, se'n va guanyar la confiança.

Com va ser la relació amb Pujol?

D'una tensió enorme. No tant pels Jocs com per l'Àrea Metropolitana. Es creu que la decisió d'anul·lar l'Àrea Metropolitana es va prendre l'endemà de la nominació olímpica. Les tensions per això van ser descomunals, permanents. Pujol va intentar que no es pogués dir mai que s'hi havia oposat, però tampoc hi va col·laborar d'una manera oberta i lleial. Una cosa que no va saber-se: Maragall va pensar de presentar-se a les eleccions a la Generalitat que hi hagués just després del 92, però el seu entorn més íntim li va demanar que no ho fes per por d'una derrota. ●

Francesc Melcion

“La Guàrdia Civil em va detenir i torturar dinou dies abans de la inauguració”

RAMON PIQUÉ

Militant del Moviment de Defensa de la Terra

RAMON PIQUÉ (Montcada i Reixac, 1962) és professor titular de tecnologies de la traducció a la Universitat Autònoma de Barcelona, regidor per la CUP a l'Ajuntament de Sant Cugat i president de l'Associació Memòria Contra la Tortura. Va ser un dels detinguts de l'operació Garzón.

Què feia l'any 92?

Jo formava part de la plataforma Comitè de Solidaritat amb els Països Catalans, que denunciava la situació dels presos independentistes. També estava a l'MDT, Moviment de Defensa de la Terra.

Pertanyia a Terra Lliure?

No.

Aleshores, què li va passar?

L'any 92 semblava que tothom estava d'acord amb els Jocs, però no és veritat. Hi havia sectors que els qüestionàvem per l'intent d'espanyolitzar-los (el 89 hi havia hagut una gran xiulada al rei durant la inauguració de l'Estadi) i pel que implicava de construcció d'una megaciutat. En aquell context, el dia 6 de juliol del 92 la Guàrdia Civil em va detenir a Montcada i Reixac, on havia anat a veure els meus pares. Se m'emporten de nit a Manresa, m'acusen de pertànyer a Terra Lliure i m'apliquen la llei antiterrorista. A Manresa em tenen tota la nit lligat en una canonada de la calefacció, ajupit. Cap a les sis del matí, se m'emporten a Madrid, a la direcció general de la Guàrdia Civil, a Tres Cantos. Així que vaig baixar em diuen que ara sabia el que era bo. Ens van portar cap a una cel·la i el primer que vaig fer va ser seure. Es va obrir una espiell de la cel·la i em van cri-

dar que qui m'havia donat permís, que m'estigués dret. Vaig estar dret unes 18 hores, fins que em van posar una bossa de plàstic al cap i em van portar a una cel·la del costat, on em deien que ho expliqués tot. Evidentment, jo no sabia què volien saber. Recordo que em pegaven amb una guia telefònica, perquè em deien que eren milers de persones de Madrid. Anaves caminant i et donaven empentes contra alguna columna, sempre amb la bossa al cap. Intentava respirar i el plàstic se m'enganxava a la boca. Ells en deien “la màquina de parlar”. Al final t'acabes inventant el que volen sentir: que havia quedat amb una persona al bar El Glaciar de la plaça Reial i que la manera de connectar-hi era amb el llibre *La caza del Octubre Rojo* (que jo mai no havia llegit). Sentia crits en una cel·la i em deien que tots acabaven parlant. Em van fer agafar uns cables elèctrics amb les mans. Al Pep Musté li van posar a la panxa i els van connectar. Amb mi no ho van fer, però psicològicament em vaig ensorrar. Em van portar a la metge forense i em van dir que si li deia res dels cops, seria pitjor. Només mirant la cara d'espant de la

metge, em vaig imaginar la meua. Tenia una fractura a l'os de la cara, trencament de timpà i diversos senyals als braços. Vaig explicar-li els cops, però cap dels informes que va fer aquesta dona no van servir per obrir cap investigació. I em van portar davant el jutge instructor, Baltasar Garzón.

I què li va dir?

Em feia tant de terror tornar a baixar als calabossos que vaig dir-li el relat que m'havia après. Era molt irracional tot. Però, al cap d'un moment, li dic que la resta és mentida perquè m'han fet inventar la declaració i li explico les tortures del soterrani.

I què li contesta?

Que ja ho explicaria després. Garzón va declarar la meua presó provisional eludible amb fiança.

Com el va afectar psicològicament?

Uf. Al cap de quatre dies comencem a sortir en llibertat provisional. Vaig anar a un acte a Sabadell per denunciar els fets. Era la primera vegada que en parlava. Després d'allò ja no podia mirar a la cara la gent.

[Ramon Piqué s'emociona i no pot continuar parlant.] Vol que parem?

Sí, sisplau.

[Parem un moment l'entrevista.]

Relatar-ho i compartir-ho és bo. Els agents eren gent jove. Els sentia com parlaven de quedar per anar a sopar mentre eren capaços de fer de botxins. També recordo l'advocada d'ofici, que em va dir: “Claro, si no hicierais lo que hacéis...”

“El Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg va acabar condemnant l'estat espanyol el 2004. Vam guanyar”

Com va viure els 15 dies dels Jocs?

Absent. No vaig mirar res. Molts anys després, vaig anar a l'Estadi Olímpic a acompanyar una filla meva a un concert. Per a mi, els Jocs estan vinculats a una experiència brutal. I, en canvi, sents gent voluntària que t'ho explica com una alegria. I és difícil de gestionar. Molt contradictori.

Deu haver vist la imatge de l'arquer encenent el peveter amb una fletxa.

Ho he vist moltes vegades, però a mi no m'emociona gens. Ja no ho veig amb rancúnia, però em costa veure-hi coses positives. Em costa.

Què va fer del 92 al 95?

Em vaig dedicar a denunciar-ho, però tothom estava tan content dels Jocs que era com posar aigua al vi. Els responsables eren Corcuera, Vera, Roldán, Garzón... Tots han anat caient com un castell de cartes. El Roldán va dir que mentíem. Vaig entrar en contacte amb Cristians per l'Abolició de la Tortura. Semblava que el cas moriria. Al judici del 95 som condemnats. Denunciem les tortures a la Audiència Nacional i a la sentència demana que es dedueixi testimoni, que vol dir que s'hauria d'haver obert una altra causa d'ofici. I mai es va obrir. I ens condemnen per col·laboració amb banda armada. Mesos després, la mateixa Audiència Nacional que ens condemna demana l'indult per a tots.

Per què?

Terra Lliure ja s'havia dissolt, no creava alarma social i nosaltres no teníem per què queixar-nos perquè no érem a la presó, i les tortures ens les mengem. Però el 97, dos anys després del judici, gran part dels encausats intentem que s'executi la part de sentència que demanava que es dedueix testimoni i s'investiguin les tortures. I ens vam posar en mans del Sebastià Salellas, el pare del Benet. Ho van tornar a arxivar. I en un acte dels molts que fèiem pels pobles, el Pep Musté va dir "Si cal, anirem a Estrasburg". Era una frase d'impotència, però vam demanar-li al Sebastià Salellas si podíem anar a Estrasburg. L'hi va portar i ens ho van admetre a tràmit, moralment era un reconeixement, però estàvem convençuts que no tiraria endavant. I quan el 2003 ens diuen que hi havia vista oral a Estrasburg no ens ho creiem. I, a sobre, guanyem.

El 2004 el Tribunal Europeu de Drets Humans condemna el Regne d'Espanya per no haver investigat les tortures.

Va ser estrany. No érem nosaltres els processats, era l'estat espanyol. El gran argument de l'advocat era que mentíem perquè tota la gent de grups armats té l'obligació de mentir. Un advocat de l'Estat va dir que, amb el trasllat d'una presó a l'altra, els documents es perden. Finalment surt la sentència, que obliga l'Estat a indemnitzar-nos però no a investigar, que hauria sigut el més coherent perquè els fets eren greus. Amnistia Internacional, que ens va ignorar durant molts anys, quan el cas estava guanyat a Estrasburg va venir a parlar per disculpar-se i incorporar el cas als seus dossiers.

Com viu aquest 25è aniversari?

Em va sobtar que ja haguessin passat 25 anys! I vaig pensar que estaria bé que se'n pogués parlar amb serenitat. Els Jocs van ser moltes coses i amb el temps adquireixes una perspectiva crítica necessària. El nostre cas de tortures no és el centre del que va passar, però va ser rellevant i, malauradament, no va ser l'últim. Però el vam aconseguir portar a Estrasburg i guanyar. ●

"Vam tenir bastantes reunions amb Pujol sobre la campanya Freedom for Catalonia, a Palau i a fora"

JOAQUIM FORN

Activista de Freedom for Catalonia

Marc Rovira

JOAQUIM FORN (Barcelona, 1964). Advocat. Actualment és portaveu del Grup Demòcrata a l'Ajuntament de Barcelona. Durant els Jocs va organitzar la campanya Freedom for Catalonia.

Què va fer vostè el 1992?

Ja havia acabat els estudis, treballava en un bufet d'advocats i era un dels membres d'Acció Olímpica, des d'on vam impulsar la campanya Freedom for Catalonia. El grup havia nascut el 1989 amb un altre nom, una setmana abans dels mundials d'atletisme de Barcelona. Vam pensar que seria una bona ocasió per internacionalitzar el fet català. Ho vam fer a corre-cuita, però va tenir una gran repercussió. Al grup hi havia Marc Puig, Toni Rovira, Albert Giménez, Marc Prenafeta, Jordi Pujol fill...

Quin paper va jugar-hi el president Pujol?

N'estava molt informat, volia conèixer tot el que fèiem, i vam tenir bastantes reunions a hores intempestives. A Palau i a fora.

El 1989 la xiulada al rei en la reinauguració de l'estadi va portar la Generalitat a fer una nota d'adhesió a la Corona.

No vam organitzar en cap moment una xiulada al rei. Ell va arribar una hora i mitja tard. Plovia molt i l'ambient estava caldejat. La policia s'havia dedicat a esquinçar totes les banderes catalanes, ja no estelades. Vam intentar entrar una senyera molt gran i no ens van deixar. Vam entrar unes pancartes retallades que portàvem amagades al cos, i les vam poder desplegar. Si

tot hagués començat amb normalitat i puntualitat, la xiulada no s'hauria produït. Va ser totalment espontània.

Quin va ser l'objectiu, el 92?

Contràriament al que pensaven alguns moviments minoritaris, vam veure que els Jocs eren una cosa positiva acceptada per una gran majoria de la població de Catalunya, i que en tot cas podien servir per internacionalitzar el fet nacional català. Volíem que es veiés que Catalunya era una nació sense estat. Vam trobar aixopluc en Òmnium i vam col·laborar puntualment amb la Crida a la Solidaritat.

Vostès eren convergents.

No. Hi havia un nucli que ho era, però quan vam créixer es va diluir. No ens interessava anar amb una etiqueta de partit. Si no, no hauria sigut transversal ni reeixit. Era una cosa de país, això ho teníem molt clar.

Quina va ser la seva relació amb el COI?

Poca. Amb el president d'aleshores d'Òmnium, Josep Millàs, van aconseguir concertar una entrevista a Lausana amb Samaranch, però a última hora es va suspendre.

I amb l'Ajuntament?

Inicialment van ser refractaris a fer cap concessió. Ho ridiculitzaven. Per contrarestar la nostra campanya de posar senyeres als balcons, van pagar anuncis que convidaven a posar tot tipus de banderes. Fins i tot van distribuir la bandera falsa de Barcelona, amb l'escut de sant Jordi i només dues barres. Recordo una reunió amb Enric Truño d'absolut menyspreu. Érem joves i ens deien que no sabíem de què anava el món. Que érem d'un país i no teníem dret a sortir amb els nostres símbols i la nostra llengua. Sorprenent.

A la cerimònia inaugural no van fer res.

Pujol ens va dir que decidíem nosaltres. I vam decidir no fer res. La por era que ens possessin l'etiqueta de voler-nos carregar els Jocs, i no era així.

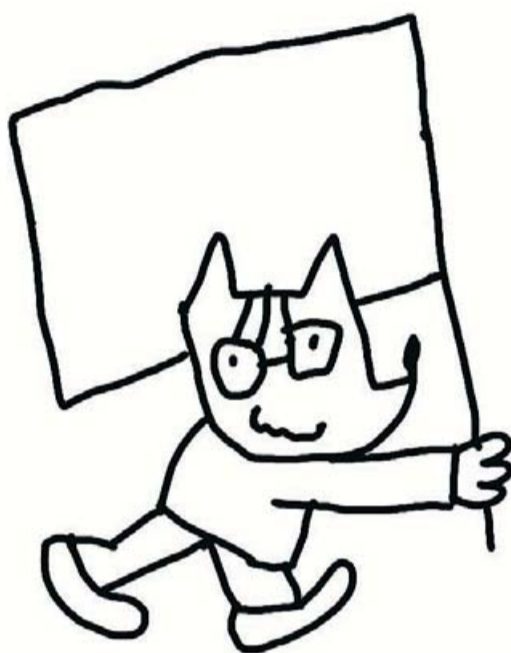
Però sense la nostra mobilització el català no hi hauria sigut present.

Quin és el seu balanç dels Jocs?

Van fer veure a molta gent que podíem pensar en gran, sense complexos. Tant Barcelona com Catalunya. Érem una capital d'un país i ens volíem projectar com a tal. I això havia de ser l'aspiració com a catalans i barcelonins. ●

ALTA SEGURETAT Un helicòpter sobrevolant l'Estadi Olímpic. La seguretat era extrema durant els Jocs. Miguel González / Efe

ORGANITZACIÓ

UN ÈXIT QUE HA FET HISTÒRIA

Els Jocs de Barcelona 92 van marcar un abans i un després: per l'eficàcia organitzativa, l'entusiasme popular i la creativitat artística. Ho recordem amb Josep Miquel Abad, Pere Miró, Miquel Botella, Maria del Mar Calabuig, Conxita Piñero, Josep Eloi i Angelina Vilella

"En 25 anys, ni una sola acusació de corrupció pels Jocs"

JOSEP MIQUEL ABAD

Conseller delegat
del Comitè Organitzador

JOSEP MIQUEL ABAD (Valladolid, 1946) va ser l'ànima dels Jocs Olímpics. Enginyer tècnic de professió, havia sigut conseller d'urbanisme a l'Ajuntament de Barcelona amb el Pacte de Progrés, pel PSUC, i després de dirigir la Fira i el COOB ha sigut director general de Planeta i d'El Corte Inglés a Catalunya.

¿Com va arribar a ser conseller delegat del COOB?

Després d'haver sigut conseller delegat de la candidatura i haver-la conduït a guanyar. esclar, parlar en primera persona d'aquestes coses és molt neci, perquè és una feina d'equip. A la candidatura hi va haver persones clau que malauradament ja no ens poden acompanyar, com Leopoldo Rodés, Carlos Ferrer, Ignasi Masferrer o el mateix Juan Antonio Samaranch. Sense ell no hauríem guanyat, encara que pesi dir-ho. ¿I com vaig arribar a ser delegat de la candidatura? Era conseller delegat de la Fira de Barcelona, i un dia em va trucar el Pasqual Maragall, alcalde i president del Comitè de Candidatura que ja

Raquel Mosull

existia. El Samaranch havia estat parlant amb el rei, amb Pujol, amb Felipe González i amb el mateix Maragall per dir-los que la candidatura no anava bé i se li havia de donar una empenta. Entre tots van decidir que jo doblaria la feina pel mateix sou. Fira i Comitè de Candidatura.

¿I després de l'«À la ville de Barcelona» de l'octubre del 86?

Vaig posar el càrrec a disposició i em van dir que la meua feina es consideraria finalitzada quan presentés els estatuts del Comitè Organitzador dels Jocs, que van negociar la secretaria d'estat per a l'Esport, la Generalitat, l'Ajuntament i el Comitè Olímpic Espanyol. La constitució del COOB es va celebrar el 12 de març de l'any 87, i van firmar-la Javier Solana, Jordi Pujol, Pasqual Maragall i Carlos Ferrer Salat. L'endemà hi va haver la primera reunió del Comitè Organitzador, ja constituït el dia abans. Sense previ avís, Pasqual Maragall va proposar el meu nomenament. Amb el Pasqual les coses anaven així. Jo no sabia què

LA INAUGURACIÓ Després de l'èxit de la cerimònia inaugural, l'organització va poder respirar. Eric Feferberg / Getty

em proposaria. La gent es va posar dreta i va aplaudir. El secretari de la reunió va llegir l'acta i havia escrit que el meu nomenament s'havia efectuat per unanimitat, i jo, no sé si per amor propi o per vanitat, vaig anar a parlar amb ell i li vaig dir que em perdonés, però que era per aclamació. I va dir que sí, però que, legalment, l'expressió *per aclamació* no existia.

Al llibre 'Pasqual Maragall: pensament i acció', escrit fa poc per quatre col·laboradors de Pasqual Maragall, Jaume Badia diu: "Abad va ser una aposta personal de Maragall. No va agradar gens ni mica al president del COI, ni al sector privat que li feia costat". I el mateix Maragall va comentar: "Durant els primers anys, vaig haver de defensar a mort el conseller delegat del COOB". ¿Quin problema tenien amb vostè?

Que no en deixàvem passar ni una. ¿Per què en 25 anys no hi ha hagut ni una sola al·lusió, denúncia, rumor o comentari sobre una mala administració dels diners dels Jocs? Perquè no n'hi ha hagut. En 25 anys. Podríem parlar d'altres esdeveniments de l'època, en els quals hi va haver gent processada. I dels Jocs no se n'ha dit mai res. Erem molt estrictes amb el tema de la contractació, i érem absolutament impermeables a pressions, recomanacions, etc. I en això el Pasqual Maragall i jo anàvem absolutament de bracet. Ell va haver de defensar el conseller delegat perquè estava defensant una posició conceptual de manera de fer, que era la nostra.

Però això és com dir que la gent que va tenir en contra esperava sucra.

Sucra no ho he dit. He parlat de recomanacions, i això forma part de la normalitat de les coses. No he parlat de suborns.

Diana Garrigosa ens va dir que Samaranch va

fer pressió perquè es construís en uns terrenys del Prat de Llobregat, i que l'alcalde va dir que no. I ens va parlar de dos casos de corrupció tallats d'arrel. Què en sap?

Samaranch va proposar fer una Vila Olímpica en uns terrenys del Prat que em consta que no eren seus i li vam dir que no perquè no era una zona urbanísticament considerable. A part que nosaltres vam tenir clar des del principi que la ciutat necessitava fer la Vila Olímpica al Poblenou. Per tant, dir que no al Prat va ser aguantar una certa insistència, però no parlàvem de 3%. I d'aquests casos de corrupció que em parla, un el vaig fer fora abans que es produís, quan sonava, i no em va constatar que arribés a produir-se. De l'altre no en tinc coneixement, quan vegi la Diana ja l'hi preguntaré.

Sobre pors de la cerimònia inaugural, tothom coincideix que n'hi havia dues: una de política i una d'artística. La política eren xiulades dels independentistes. ¿Fins a quin punt el 25 de juliol del 92 vostès estaven amb el cor encongit per aquesta amenaça?

No. Nego la major. Mai hi va haver aquesta presumpció. Vejam, tres anys abans vam tenir la càtica inauguració de l'estadi, amb pluja i inundació. Com va dir el Pasqual Maragall, tot moll, quan ens vam quedar sols a la tribuna: "Xaval, l'hem cagat ben bé". Va passar un conseller del COI, i ens va dir que no ens preocupéssim, que tothom ens posaria a parir l'endemà, però que teníem la immensa sort que això passava tres anys abans i teníem tot el temps per reconduir les coses i despertar-nos. Passat el tràngol, es pot dir sense cap cinisme que ens van fer un favor...

Però durant els mesos previs als Jocs hi va haver una gran discussió política sobre la simbologia catalana que hi hauria.

Bastant falsa. Pujol exigia el català com a llengua oficial de candidatura i un dia li vaig dir: "Mira,

Jordi, ja està bé. S'ha dit des del primer dia que el català serà llengua oficial, i ja ho va ser de la candidatura". Va ser molt més complicat incorporar la bandera i l'himne. I s'ha de dir, en honor a la veritat, que qui ho va resoldre dient que deixéssim estar aquestes tonteries va ser el rei Joan Carles. El rei va ser qui menys problemes tenia amb *Els segadors* i la bandera catalana. A la cerimònia estaven preocupats per altres coses, però per aquesta segur que no.

Per la fletxa?

Sí, per possibles fallades tècniques. Imagini's que el Rebollo, volent afinar molt, en comptes de fer passar la fletxa per damunt del peveter, el toca. Vam patir perquè tot funcionés bé, cap cosa concreta.

¿Per si alguns actants portaven a sota alguna samarreta amb algun eslògan de Freedom for Catalonia?

Minuts abans de començar em ve el cap de seguretat a explicar-m'ho, el Pasqual ho va veure i em va dir que m'acostés a veure els de la Fura. Hi vam anar sense córrer, perquè imagini's que veuen el conseller delegat dels Jocs corrent minuts abans de començar la cerimònia. Vaig parlar amb ells i els vaig dir que l'únic que demanàvem era professionalitat, que no volíem escorcollar ningú. I van dir que què els dèiem, que de cap manera. I tranquils. Quan vaig tornar a la llotja, corrent sense córrer, el Pasqual em va mirar i li vaig fer un gest dient que no hi havia res.

Com va ser la seva relació amb Pujol?

Va haver d'empassar-se no ser el protagonista. Segons la Carta Olímpica, la ciutat era la titular dels drets.

¿I ho va fer amb esportivitat, això d'empassar-s'ho?

En públic, sí.

I en privat?

No tant. Costa molt d'empassar que el protagonisme fos d'una altra persona. Res que em fes perdre la son gaire temps.

I Felipe González?

Va donar-hi llum verda des del principi, va delegar en Roberto Dorado, del qual segurament ningú ha sentit a parlar, però era el delegat del gabinet del president en aquell moment. Era amb qui es va discutir molt a fons el tema de les banderes i els himnes. El Pasqual va emparar l'organització absolutament, i el Felipe va emparar el Pasqual absolutament.

¿Quins flaixos li han quedat del 25 de juliol del 1992, des que es lleva fins que se'n va a dormir?

No em llevo perquè no vaig al llit. No tenia son. La tensió em mantenia despert. Vaig passar per la dutxa i va començar un dia molt intens. A estones estava al centre principal d'operacions, a l'antiga Maternitat, i a estones voltant per les instal·lacions. El dia 25 vaig passar més hores a l'estadi que al despatx, sobretot a la càpsula de direcció, en un mirador sobre la tribuna. Sense fer res, perquè o ja estava fet o ja no tenia remei.

Tothom em diu que el moment en què Rebollo va fer aquell llançament net de la fletxa i va encendre el peveter va tenir la impressió que ja estava, que els Jocs serien un èxit. ¿Vostè també?

Sí, jo també. Perquè si la cerimònia surt bé, l'organització ho ha de fer molt malament perquè quedi

un regust amarg. Si la cerimònia inaugural no agrada, ja pots fer una bona organització que la gent no se n'assabenta.

El 2012, amb ocasió del 20è aniversari, vostè li va dir al Carles Capdevila que va plorar a la cerimònia de clausura, que el rei el va abraçar a la llotja i li va dir "José Miguel, ¿cómo lo has visto?" i vostè va contestar: "Como lo había soñado".

Exactament. Durant aquells anys, del 86 al 92, hi ha dies en què inevitablement penses com anirà. Quan veus que la Vila Olímpica va creixent, que els atletes arriben, que el port i l'aeroport, que ens van fer patir, funcionen... penses que sortirà bé. Però la convicció no la tens fins a l'últim moment. L'únic problema seriós va ser de transport dels atletes, el primer i segon dia, que vam patir. Hi havia 600 autobusos i autocars de tot Espanya, perquè a Catalunya no n'hi havia prou, i els conductors es perdien. Tenien mapes però al 92 no hi havia GPS. Cap equip va arribar tard a competir, però alguns van arribar tard a entrenaments i escalfaments. Fins que en un comitè algú va dir que era molt fàcil. Taxistes lliures de servei. Vam fer una crida als que voluntàriament volguessin fer de guia al conductor. Hi va haver una reacció esplèndida des del col·lectiu de taxistes i es va acabar el problema al cap de pocs minuts.

Si li pregunto pels voluntaris, s'emociona?

Sí. No em pressionis gaire, que puc plorar. És la part més generosa i sensible de l'organització. Eren allà perquè volien. No cobraven. S'emportarien el xandall i para de comptar. I, en canvi, l'entrega va ser monumental. Tenir gairebé

"Si em fa parlar dels voluntaris i de Maragall, puc plorar"

"Potser al principi Samaranch em veia com un comunista i jo a ell com un feixista. Era un mestre del pragmatisme"

40.000 voluntaris, la majoria joves, amb aquella professionalitat i rigor va ser, és encara, molt emocionant. I la gent del carrer. Hi ha l'anècdota de la NBC, que retransmetia els Jocs per als Estats Units. Hi havia un càmera i un acompanyant en una cantonada de la Gran Via amb cara de despistats. Va parar un cotxe particular, els va preguntar si s'havien perdut, els va fer pujar al cotxe i els va portar al lloc. I no va voler donar el nom als de la NBC. Volien fer-li algun regal i no va voler. El president de la NBC em va dir que tenia la gent entusiasmada, i que si això era sempre així. Li vaig dir que tant de bo. Estàvem vivint uns dies màgics.

¿Recorda les seves reunions amb Maragall, aquells dies?

Puc plorar també parlant d'ell. Portàvem uns quants anys a l'Ajuntament, i érem amics. Ell va

ser alcalde amb els meus vots quan Narcís Serra va ser nomenat ministre de Defensa. Vam arribar a ser amics personals. La Diana és testimoni que quan havíem de fer un viatge i havíem de matinar, l'anava a buscar a casa seva i el treia del llit.

¿Què li sembla la frase de Diana Garrigosa "Abad era un comunista que va aconseguir que un feixista treballés amb ell"?

Tenia un passat de militant al PSUC. Però al congrés del 81, que van guanyar els prosoviètics, vaig dir públicament que fins allà havia arribat. I vaig deixar la política. No vaig deixar l'Ajuntament perquè m'ho van demanar. Això són com llufes que portes a sobre tota la vida. El Samaranch potser em veia com això que dius, però què hi farem.

I vostè com veia Samaranch? Com un feixista?

Al principi sí, després ja no. Sempre he pensat que no sé si tenia ideologia. Tenia les coses molt clares. No tenir una ideologia precisa no vol dir que no tinguis idees, les tenia absolutament precises. Tenia molt clar què volia a la vida: estar a l'esport al màxim nivell, i ho va aconseguir. I aquests eren els seus objectius. Tota la resta era transitori i objecte de possible canvi. Al final li vaig agafar molt afecte. Un gran mestre del pragmatisme.

A l'època de la Transició en deien "chaqueteros".

I ara també. La llista de *chaqueteros* d'ara és més llarga que la de llavors.

Quines jaquetes han canviat últimament?

Això formaria part d'una altra entrevista. ●

BADALONA, CAPITAL DEL BÀSQUET

L'ESPERIT OLÍMPIC SEGUEIX VIU

Ajuntament de Badalona

www.badalona.cat

Francesc Melcion

“Hi va haver errors i ningú se'n va adonar”

PERE MIRÓ

Director general adjunt
d'operacions de Barcelona 92

PERE MIRÓ (Manresa, 1957) va ser un dels quatre directors generals dels Jocs, juntament amb Miquel Botella, Marta Sanmiguel i Ferran Duran. Avui és el director general adjunt del Comitè Olímpic Internacional (COI).

Què recorda dels últims dies previs?

Recordo la teoria de l'Abad de la bola de neu: deia que el punt crític seria quan arribés la cerimònia inaugural. Si anava bé, tot seria fantàstic encara que cometéssim errors. Si realment anava malament, podríem fer-ho tot perfecte els altres dies i seria un desastre igualment. I no es va equivocar. Hi va haver errors i ningú se'n va recordar.

Què els feia patir de la cerimònia inaugural?

La seguretat. Principalment terrorisme, però també la reivindicació nacionalista catalana. Es va aconseguir un pacte entre tots amb el seny que ens caracteritza. Si sortia bé era bo per a tots: per a Barcelona, per a Catalunya i també per a Espanya. Per tant havíem d'anar junts. La famosa entrada de les banderes es va fer conjunta: van entrar alhora la de Barcelona, la catalana i l'espanyola. Per evitar qualsevol mena de xiulada o acció que hagués pogut trencar la màgia del moment.

Les instal·lacions es van acabar a temps?

En certs llocs vam anar molt justos. En algun cas els pintors sortien per una porta i els atletes entraven per una altra. Ens va preocupar, i n'hi va haver de més difícils que d'altres. L'hípica va ser de les més complexes que he vist mai. I no parlem

ja del canal de la Seu d'Urgell. Va ser modèlica, amb un equip fantàstic, però molt difícil.

Altres crisis?

Una de les seues que més problemes ens van suposar va ser la de Banyoles. Al llac hi havia una multitud de complicacions. Una era que es col·locaven els pontons de les embarcacions en una zona amb la qual certs grups locals no estaven d'acord. Ens hi anàvem acostant i no s'arreglava. Un dia em va cridar el Josep Miquel Abad directament per dir-me que estava fins als nassos d'aquell tema. Em va dir que anés a Banyoles i que no tornés fins que ho arreglés. Vaig parlar amb tothom i de mica en mica, i no per la meua intervenció, ho vam anar arreglat.

“Un maratonista africà va tenir una indigestió després de dos dies menjant al bufet lliure”

“L'endemà mateix dels Jocs Samaranch em va trucar perquè anés a treballar al COI”

Vostè va seguir la major part dels Jocs tancat al centre principal d'operacions.

Sí, al costat del Camp Nou. El segon diumenge després de la inauguració, ja amb una setmana de Jocs, el Pedro Fontana va dir que començéssim a sortir. Va ser el primer dia que vaig sortir al carrer a veure què passava de veritat. Vaig anar a passejar per l'Anella Olímpica i vaig sentir realment per primera vegada l'ambient olímpic. Després de veure tanta cosa a través dels monitors d'imatges, em va fer realment feliç. La gent estava contenta, era una festa. Barcelona 92 va sortir bé per la gent: hi va haver un engrescament popular que no he vist mai més enlloc.

Va rebre alguna petició inesperada?

Recordo que un dia de la Vila Olímpica ens van informar que hi havia un atleta africà de marató que estava al llit francament malament. Probablement no podria participar-hi i necessitava un metge. Aquell noi, a qui ningú va controlar, quan va veure el bufet es va passar dos dies menjant sense parar i va agafar una indigestió tan forta que no es va poder recuperar.

I l'endemà dels Jocs?

Samaranch em va trucar l'endemà mateix per si volia anar a treballar al COI, a Suïssa. Des d'aleshores he estat en 156 països dels 206 del moviment olímpic. Moltes vegades m'han fet la pregunta de quins han sigut els millors Jocs. I jo penso que els de Barcelona han sigut dels millors, juntament amb els de Sydney. ●

MIQUEL BOTELLA (Barcelona, 1943) havia de tenir al cap tot el que havia de passar als Jocs per tenir-ho planificat. Economista de professió, va ser dels primers a entrar al Comitè Organitzador, de la mà de Josep Miquel Abad, amb qui havia coincidit a la Fira i també a l'Ajuntament de Barcelona. Va ser responsable de planificació, de recursos i també d'operacions. Acabats els Jocs, va fundar els Castellans de Sants.

En què consistia la seva feina?

El que s'ha de fer en uns Jocs està molt delimitat. Per exemple, quants saltadors hi ha, com s'eliminen... El problema era: perquè al juliol del 1992 hi hagi un saltador que salti, ¿què hem de fer cada dia del 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991 i 1992? Aquesta era la meua feina.

En què es va inspirar?

En el sentit comú. Havia treballat a l'Ajuntament de Barcelona i a la Fira. Havia d'integrar especialistes que en el món normal no col·laboren: metges, enginyers, esportistes, informàtics... La clau de l'èxit va ser integrar la planificació separada que estava fent cada funció en cada seu i instal·lació. No vaig veure res dels Jocs. Vaig estar tancat a la Maternitat, al centre d'operacions.

Havia militat en algun partit polític?

Havia sigut militant del PSUC, que era un partidàs. Jo tenia una arrel cristiana, de parròquia, i des de sempre molt del costat dels pobres, que no dels rics. Soc un fill de la menestralia de Sants que va tenir el privilegi d'estudiar. Vaig anar al Col·legi Sant Ignasi, el més car de Barcelona, i no em va despertar cap simpatia el que hi vaig veure. I jo em trobava bé al PSUC. Situem-nos a finals dels anys 60: Concili, Nova Cançó, mort de Franco.... Era un moment utòpic i generós. El PSUC va ser capaç d'aglutinar gent com jo. Per això, durant els anys olímpics vaig tenir una certa crisi personal.

De quin tipus, la crisi?

Sentia que no podia ser que la feina fos l'únic àmbit de la meua vida. Quinze dies després que s'acabessin els Paralímpics, amb un amic vam fundar una colla castellera a Sants. És una de les millors decisions que he pres a la vida.

Què passava? Que havia estat sis anys vivint per treballar?

Sí, molt. I patint molt. Allò era molt gros. Mirava sempre de no transmetre patiment sinó mostrar seguretat a l'entorn.

Vostè va conèixer Maragall quan eren estudiants. Com era el jove Maragall?

Vam fer classe junts, de professors ajudants del Josep Maria Bricall. Maragall era d'una empatia extraordinària. Un personatge genial. Tenia una gran intuïció i una capacitat de lideratge que portava una mica amagada. Quan el van fer alcalde hi havia dubtes de com aniria.

Va tenir molta feina durant els Jocs?

No. De fet, jo estava en una taula amb molts telèfons i pantalles múltiples, però els telèfons no sonaven. Només vam tenir l'incident inicial dels xòfers dels autobusos, que entre que alguns no coneixien Barcelona, i que s'acabaven d'obrir les rondes i la senyalització era la que era, es desorientaven. El punt més delicat van ser les setmanes abans.

Per què?

Les competicions regulars en la majoria d'ins-

ESFORÇ L'esforç dels atletes, com el de l'americana Patti Sue Plummer, havia estat precedit pel de l'organització per aconseguir que tot funcionés. Getty

tal·lacions acabaven dos mesos abans, i s'havia d'entrar i muntar premsa, vestidors, seguretat, i s'havia de fer simultàniament. Hi havia 400 contractistes. Quan es crea una bola de neu d'aquest estil, tothom se sent compromès. I a Barcelona va haver-hi el sentiment que el món ens mirava. I això va fer que tots els incidents es convertissin en anècdotes. Del que no estic content és del desmantellament, que se n'ha parlat poc. Una decisió a la qual vaig donar moltes voltes era l'acomiadament del personal. Abans que els Jocs comencessin, en ple esforç final, havíem d'enviar una carta a cada treballador del COOB dient que la seva feina acabava al cap de tres setmanes.

Per què en 25 anys no ha sortit cap cas de corrupció econòmica en els Jocs de Barcelona?

Perquè els que érem allà davant no som ni érem d'aquesta mena. L'estil del que fa una organització està molt marcat per les persones qui hi ha al davant. Qui li digui que els diners els porta el tresorer, com diu el Rajoy, malament.

¿Li han vingut a demanar consell les ciutats candidates?

En els últims 25 anys, no han passat tres mesos que no hagi parlat amb alguna ciutat candidata. Et fan una entrevista, generalment a la platja de la Vila Olímpica. I els dic que no s'enganyin. Que si després del 92 no hi hagués hagut vols *low cost*, creuers, 300 milions de persones viatjant els caps de setmana, i no haguéssim tingut el Gòtic i el Modernisme, ni tres quilòmetres de platja, hauria sigut tot molt efímer. Barcelona ja tenia un potencial. Els hi vaig dir als de Rio, però la part final no la van posar. Volien veure la platja i sentir que els Jocs serien la pera. ●

“Si després del 92 no haguessin vingut el 'low cost' i els creuers, l'èxit hauria sigut efímer”

MIQUEL BOTELLA

Director de planificació
i control dels Jocs

Pere Tordera

"Els Jocs Paralímpics van ser la cirereta del pastís"

ANGELINA VILELLA

Voluntària com a infermera als Jocs Paralímpics de Barcelona 92

ANGELINA VILELLA tenia 54 anys el 1992 i treballava com a infermera. "Als Jocs Olímpics ja hi anava molta gent, tothom en parlava, però en canvi no coneixia ningú que anés als Paralímpics de voluntari", explica. "Vaig pensar que a partir de la infermeria veus l'ésser humà diferent que en qualsevol altra feina i que tal vegada podia donar-hi un cop de mà". La van destinar de voluntària infermera a la Teixonera, a la Vall d'Hebron, a la competició de tennis en cadira de rodes: "No vam tenir gaire feina perquè havíem d'anar curant rascades i durícies, i anaven ben protegits. Venien amb la pell encetada als peus o als genolls. No hi va haver cap desgràcia, per sort. Érem dues infermeres i hi havia un equip de metges. I tota la joventut de la Creu Roja, que no et deixava ni acostar-te de tanta il·lusió que tenien". D'aquells 15 dies de competició, explica, recorda "la il·lusió dels que competien": "Els veies l'alegria als ulls. Bellugaven les cadires fins i tot quan seguien el que passava a la pista, sense jugar, i t'encomanaven l'alegria".

El voluntariat el porta a dintre: "He estat 10 anys al Telèfon de l'Esperança. M'agrada donar un cop de mà, ajudar, i quan ho pots fer és una satisfacció". Del que havien significat els Jocs se'n va adonar més tard. "El primer va ser anar a fer alguna cosa bonica, amb il·lusió, ajudar la gent. No va ser fins al final que vam veure el que havíem fet. Va ser molt gratificant", comenta Vilella, que encara guarda l'uniforme, la motxilla i la figura de la Petra, la mascota paralímpica, en un clauer, i altres records, com una foto amb la reina Sílvia de Suècia o amb un atleta invident. "Després del que he vist, els Paralímpics van ser la cirereta del pastís. Tothom es fixava en els Jocs Olímpics, i semblava que els altres no havien de ser importants. I ho van ser". ●

Raquel Mosull

RECONeixEMENT. Sis esportistes i dos voluntaris van entrar la bandera olímpica a l'Estadi de Montjuïc durant la inauguració. David Madison / Getty

"La ciutat era un decorat espectacular, per a mi era com anar a Disneyland"

JOSEP ELOI CASANOVAS

Voluntari durant els Jocs Olímpics fent feina de conductor de l'organització dels Jocs

JOSEP ELOI CASANOVAS encara guarda l'uniforme oficial de voluntari xòfer que va fer servir durant els quinze dies olímpics. Està impecable, i fins i tot, malgrat els anys, li queda una mica gran. El 92 ja treballava a Gas Natural i va aconseguir amb facilitat que li permetessin ser voluntari. "Sempre m'ha agradat molt implicar-me en els temes de ciutat i de país", explica. "Soc nascut i visc a Barcelona, al costat del Camp Nou. M'ho vaig plantejar ràpidament; es vivia una gran eufòria des del moment que vam sortir escollits com a ciutat olímpica i tot el període de formació, que implicava dissabtes i diumenges, ja va ser molt engrescador. Es preparava molt bé la gent perquè tot funcionés. Es notava que estava molt ben fet".

Explica que alguns dels seus companys voluntaris com a xòfers no van arribar a tenir gaire feina. "Jo vaig tenir la sort de fer determinats serveis molt interessants. Vaig portar el Samaranch, la dona del seu fill, el seu cap de premsa o l'alcalde de Pequín. I vaig fer un servei molt curiós: una senyora suïssa que es va fer molt popular entre els que fèiem aquest servei; era pintora, i en dèiem «la pintora del Samaranch», perquè es dedicava a anar per les instal·lacions olímpiques, com ara la torre de Calatrava, i fer-ne unes pintures extraordinàries. Vaig estar-hi un parell de vegades, tot i que no era normal que algú estigués més d'un dia amb un encàrrec".

Tot i que s'acabaven d'estrenar les rondes, no en té un record extraordinari. "No va ser espectacular. Havíem anat patint durant molt de temps les dificultats de la circulació, i vam notar una millora, però ja es veia que naixien una mica limitades i incapaces d'absorbir les necessitats que teníem", explica.

L'ambient de la ciutat, en canvi, era extraordinari. "Per a mi era com anar a Disneyland. Tot era un món fantàstic, molt net, cuidat. Els que conduïem anàvem per carrils exclusius de la família olímpica. Tot era un decorat absolutament espectacular. Era una sensació d'excepcionalitat, de glamur, fins i tot. Recordo que una de les coses que més em van impressionar va ser tenir l'oportunitat, que no va poder tenir tothom, d'entrar a la Vila Olímpica i passejar-m'hi per dins. I conèixer algunes estones amb els atletes". ●

Ruth Marigot

“Hauríem de tenir uns altres Jocs per canviar Barcelona, ja no és la del 92”

MARIA DEL MAR CALABUIG

Voluntària assignada al Centre Principal de Premsa dels Jocs Olímpics

MARIA DEL MAR CALABUIG tenia 19 anys i tot just havia acabat aquell estiu els estudis d'hoteleria, però amb només 15 anys, poc després de la famosa frase “A la ville du Barcelona”, ja s'havia apuntat de voluntària. “Crec que el ciutadà s'ha d'implicar en la història de la seva pròpia ciutat. En aquell moment teníem l'oportunitat de posar Barcelona al mapa. D'obrir Barcelona al mar. Era posar un registre a una marca: som Barcelona, som aquí”. No s'hi havia apuntat per conèixer gent o viure experiències. Ho va fer, diu, per ajudar a fer quedar bé la ciutat. “Això és molt català. Si ho fem, ho hem fer bé o no valdrà la pena”.

Parlava quatre idiomes i això va ser un factor perquè la destinessin al Centre Principal de Premsa. “La nostra feina era ajudar els periodistes a donar tota la informació puntal que ens passaven: notes de premsa, les classificacions, els horaris. També ajudàvem a nivell turístic i hi havia una part de protocol que tocàvem per si venia algú important. Molta feina. Vam entrar el dia que començaven els Jocs i gairebé ni vam sortir fins al final. Pràcticament dormíem allà”.

Recorda especialment el dia de la inauguració: “No oblidaré mai veure entrar tota la premsa dient que era la millor inauguració de la història dels Jocs. M'emociono i tot”. La feina era estressant però tenien temps d'acumular pins –“Canviàvem informació per pins; si vols tal cosa, et costarà tres pins..., era una cosa que es feia”– i aquella experiència li va servir per canviar de feina, ja que de la restauració va passar a dedicar-se al món de la comunicació. “Hauríem de

tenir uns altres Jocs Olímpics”, diu. “Per canviar Barcelona una altra vegada. Ja no és la ciutat que teníem l'any 92”. ●

Ruth Marigot

“Van ser uns dies tan màgics que encara vivim d'aquell rèdit”

CONXITA PIÑERO

Voluntària a la Vila Olímpica com a assistent de la delegació d'esportistes de Gàmbia

CONXITA PIÑERO tenia 26 anys el 1992 i feia sis mesos que s'havia casat quan va fer de voluntària olímpica. “Quan me'n vaig fer no tenia ni nòvio”, explica. “Em vaig fer voluntària per un tema anecdòtic. No estava gens pel tema olímpic ni de la candidatura, però resulta que em vaig treure el carnet de conduir l'any 86 i vaig veure que tots els cotxes portaven un adhesiu que posava “Sóc voluntari, participo”. Un dia, passant per la plaça Catalunya, hi havia un autocar que feia promoció de la candidatura. Si donaves les teves dades, cosa que potser ara no faria, et donaven l'adhesiu. Hi vaig entrar, em van fer quatre preguntes i vaig omplir un document. No sabia ben bé què era allò, però vaig posar l'adhesiu al 127 de

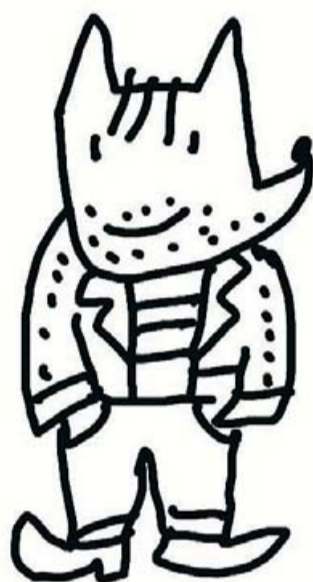

Pere Tordera

segona mà que tenia, ben orgullosa. La qüestió és que després que concedissin la candidatura, em van trucar per si volia continuar. Em vaig entusiasmar. Ni em vaig imaginar que em portaria fins on em va portar”.

I explica que aquell rampell la va portar després a treballar durant 15 dies a la Vila Olímpica, com a assistent de delegació, en el seu cas d'atletes de Gàmbia. “Dins del grup de voluntaris érem els enxufats. Teníem el vestit de color mostassa, podíem treballar directament amb els representants de les delegacions, i vam poder accedir a llocs normalment restringits, com les llotges VIP”. La seva funció, explica, era donar suport i informació a la delegació assignada. “Els de Gàmbia eren molt bona gent i ens van tractar molt bé. Molts d'ells s'havien format als Estats Units, devien ser l'elit del país”. De les anècdotes recorda que els esportistes de la Confederació d'Estats Independents facilitaven de sotamà productes de la Unió Soviètica, com rellotges de Lenin, i que el dia de la cerimònia, mentre esperaven que comencés la desfilada, va conèixer l'actual rei, que llavors era l'abanderat de la delegació espanyola. “Uns quants parlàvem de qui s'atrevia a demanar-li una foto. Ens hi vam acostar, els responsables de seguretat es van alterar, i ell, molt amable, va dir que res, i encantat de fer-se la foto. És una fotografia que, de fet, conservo bastant com la meva història dels Jocs”.

Té la sensació, diu, que va poder viure moments màgics. “Era una ciutat on tothom estava content. Feia sol, era estiu, i hi havia molt bon ambient a tot arreu. No veies mals rotllos, va ser tot molt positiu per l'ambient de la ciutat. Avui en dia les meves filles em diuen que encara vivim de la màgia d'aquells dies, però les noves generacions no s'imaginen el que van representar els Jocs per a Barcelona. Va ser tan màgic que encara vivim d'aquell rèdit”. ●

CERIMÒNIA

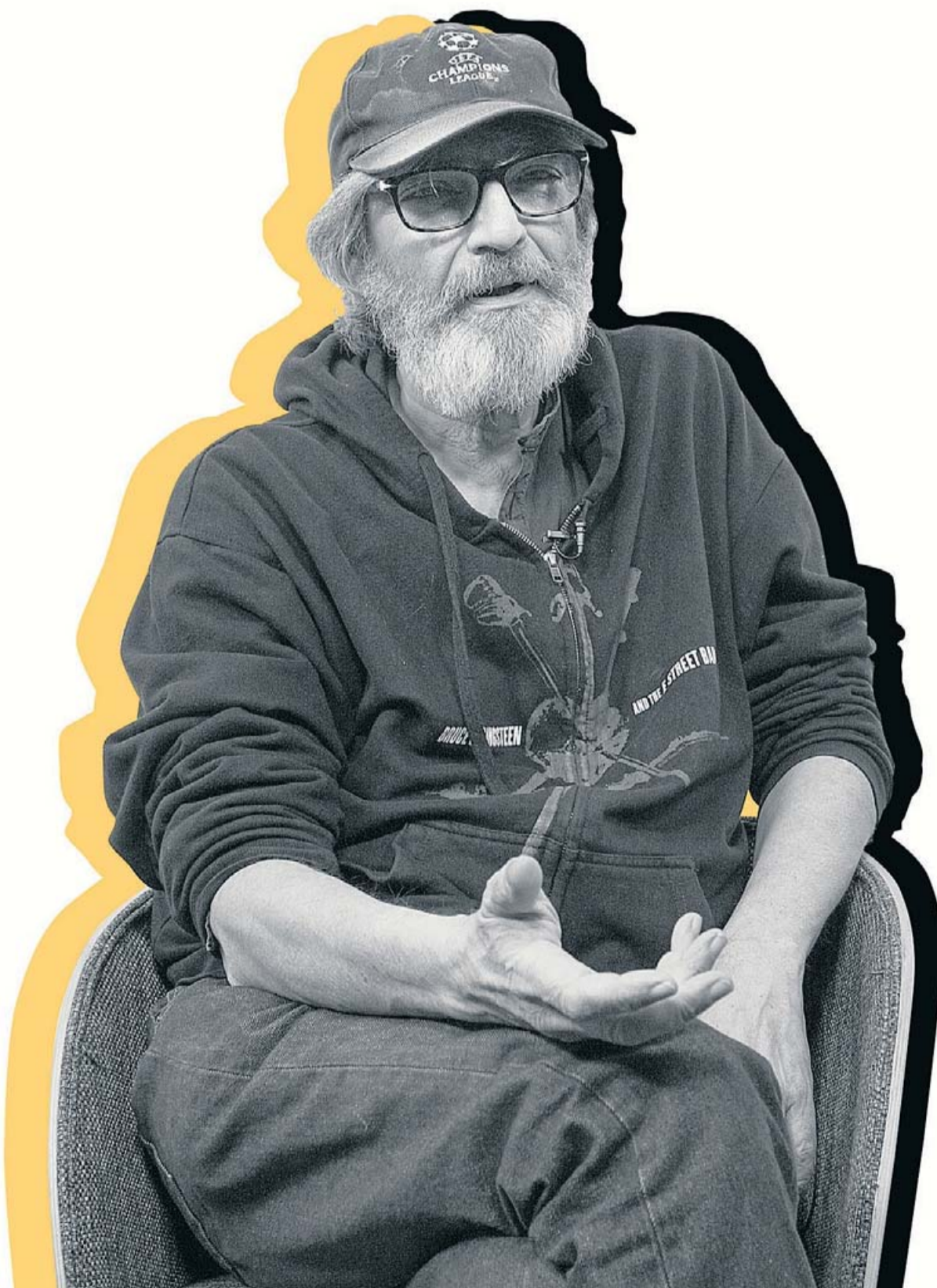
LA VALENTIA DE SER CREATIUS

Barcelona i Catalunya van fer valer la seva creativitat en la cerimònia inaugural i la de cloenda. El món va quedar seduït per l'alegre gosadia estètica. Ens ho expliquen Manuel Huerga, Josep M. Casanovas, Joan Font, Los Manolos, Carles Sans, Eugeni Asencio i Miquel de Moragas

«Encendre el foc amb una fletxa era la idea més maca que podíem tenir, però si fallava quedàvem com uns 'cutres'»

MANUEL HUERGA

Director de les cerimònies olímpiques

Ruth Marigot

El director del film *Salvador* o de la sèrie *Nit i dia* va ser el director de les cerimònies olímpiques. Manuel Huerga (Barcelona, 1957) també va dirigir BTV entre el 1997 i el 2003.

Com vas començar a treballar per als Jocs?

M'agrada explicar-ho d'aquesta manera, que ho fa més romàntic: el dia que va néixer la meva filla, em va trucar el Pepo Sol, conseller delegat d'Ovideo, per felicitar-me. Li vaig dir que era el tio més feliç del món però que no tenia feina. I l'endemà jo formava part del *think tank* de l'equip que preparava la candidatura per al concurs públic de propostes de producció de la cerimònia olímpica. En aquest grup ja hi havia gent de La Fura, el Mariscal i el Bigas Luna, que havia de ser el director de cerimònies. Vam guanyar associats amb Bassat i Sport, en un matrimoni de conveniència. Per dir-ho d'una manera suau, Ovideo representava la rauxa i Bassat-Sport representava el seny. Al cap d'un any, el Bigas va deixar el projecte per anar a dirigir *Jamón, Jamón*, la pel·lícula en què començarien el Bardem i la Penélope. I el Pepo va dir que m'hi posés jo. I així vaig acabar sent director de cerimònies.

¿Però el Bigas Luna no se'n va anar quan li van dir que no a idees com la paella gegant?

No ben bé. És veritat que es va fer famós el titular "A Samaranch no le gusta la paella". I la paella era un projecte agosarat i divertit, l'altre dia ho recordàvem amb el Mariscal. Era fer una gran paella a la gespa de l'estadi, en la qual tots els figurants i voluntaris anirien disfressats de grans d'arròs, i hi hauria cloïsses, musclos, i un helicòpter passaria tirant la sal. Eren idees brillants, que avui en dia tindrien més èxit perquè la fama de la cuina espanyola i catalana hi ajudaria. Llavors semblava una

EL MOMENT CLAU El moment més important, i difícil, de la cerimònia d'inauguració va ser l'encesa del peveter amb la fletxa de foc que va disparar Antonio Rebollo, que va passar per sobre del peveter i el va encendre. Peter Read Miller / Getty

idea *patxanguera*. Una altra idea molt brillant era fer sortir un toro sol al mig de l'estadi, i que un colom se li posés al cap. El comitè es va escandalitzar. Ningú garantia que el toro, en qualsevol moment, no es llancés sobre els espectadors. També van saltar els animalistes. Al Bigas li agradava provocar, però la veritat és que ens va deixar per fer *Jamón, Jamón*.

I tu, quina cerimònia vas pensar?

Tenia 33 anys, i no hi havia un *know-how*. Però en una cosa estàvem tots d'acord, i és que volíem fugir de l'espectacle marcial. Totes les cerimònies semblaven demostracions sindicals de l'1 de Maig. Una altra cosa que també teníem molt clara és que havíem de fer l'espectacle per a la televisió. Eren 3.500 milions de telespectadors contra els 60.000 de l'estadi. Volíem que es veiessin les cares, els detalls dels vestuaris i les accions que estaven passant.

I us en vau sortir?

Això va ser una mica fracàs. Vaig ser crític amb el resultat televisiu, perquè, tot i que hi va haver un desplegament de més de 40 càmeres i realitzadors per sectors de l'estadi que enviaven el senyal de la seva unitat mòbil a la unitat mòbil central, allà hi havia un senyor caçant mosques, que és el que a mi em posava frenètic. Havien tingut accés al guió i a l'*storyboard* de l'espectacle des de feia mesos, tenien en safata el que estava passant. I a l'hora de la veritat, caçant mosques. Un despropòsit.

¿Tu hauries fet una interpretació més cinematogràfica?

Exactament. Explicar. Si no expliques, no fas res. I cinematogràfic vol dir fer un pla, un contraplà, explicar aquest o aquell cap on va. Tot el que passava al vaixell de La Fura, que representava un viatge que començava a Grècia i acabava a Bàrcino, tota una història dels que travessen el Mediterrani i es troben ferres, malalties, ona-

des... I una altra cosa que no s'ha arreglat mai és la incontinença verbal dels comentaristes. Hi havia un pressupost brutal per a la música de les cerimònies, però tota l'estona hi havia unes persones xerrant i comentant vestits, i que si ha vingut tal i tal; a mi m'enervava.

Has tornat a veure la cerimònia gravada?

Moltes vegades. I em poso nerviós pel que no veig. Perquè, al final, el que queda en la història és la gravació, i has de tenir una cura gairebé sagrada perquè allò sigui perfecte i d'acord amb un esdeveniment que va tenir lloc. I, en canvi, es queda en un 60% del que podria haver sigut.

Sobre els continguts de la cerimònia, ¿recordes el sistema de presa de decisions?

Quan es va fer la fusió, pràcticament el 80% de les idees ja eren les d'Ovideo. Bassat-Sport van aportar la idea de cobrir tots els atletes amb la bandera olímpica. I el Bassat era una persona capaç de convertir allò en l'espot més gran que s'ha fet mai sobre una ciutat. Ho concebia en termes d'espot. Havíem de satisfer els interessos de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya, i encara, de propina, havia de ser europeista i mediterrani. El guió havia de tenir una quota determinada per a cadascun d'aquests conceptes. Com l'entrada de la Cristina Hoyos i tot el món flamenc, que és la part d'Espanya. Podria haver sigut Camarón de la Isla. El vam anar a veure per convence'l, i va dir que sí, però el COOB va dir que no se'n refiava. No discutien la seva qualitat, però no sabien si es presentaria o no i ningú es va voler arriscar. El Pasqual també va proposar una cosa del García Lorca, en què l'Antonio Banderas feia un poema amb una evident homosexualitat en l'escena. Això tampoc va agradar al COOB. El que havia de fer la música de l'últim rellevista de la torxa havia de ser l'Ennio Morricone. Vam anar tres o quatre vegades a Roma a explicar-li el projecte, mil·limetrant la duració per a cada relleu. Al final va presentar un pressupost i el

COOB es va escandalitzar i va dir que impossible. Llavors ens ho va fer Angelo Badalamenti, que era el músic de David Lynch, de *Twin Peaks*. Ho va fer fantàstic. És la música que més m'agrada de totes. Fins i tot el COOB va demanar una idea de cançó d'*Amics per sempre*. La primera versió estava composta per Badalamenti i Lynch. Hi ha una gravació inèdita d'ells dos.

I com sona?

Preciosa. Però el COOB va considerar que era trista. Llavors vam pensar en l'Andrew Lloyd Webber, i vam anar a Londres a veure'l. Ens la va compondre gairebé allà mateix, amb el Pepo, i el Bassat. Érem a casa seva i va dir que què ens semblava allò. I va començar l'*Amics per sempre*.

El Carles Santos també va compondre per a vosaltres.

Va fer les fanfares. *L'Hola* famós és seu. Va actuar amb aquella orquestra vestida de Toni Miró, que era una mena de disfressa de Dalí. Hi havia la música del Ryuichi Sakamoto, per a La Fura dels Baus. Hi havia el Theodorakis, que va fer la música de l'arribada de la bandera olímpica amb veu d'Agnes Balzac. També és un dels grans moments. Quan el vam contractar, a Atenes, era el ministre de Cultura grec.

A la inauguració o la clausura vau treballar amb La Fura dels Baus, Comediants, Mariscal, el Tricicle... Què hi va haver de decisió conscient que fos aquesta gent perquè representaven la nova realitat del país, i què va ser inevitable perquè era la gent que ja actuava normalment?

Crec que hi havia una part, com a mínim per part meua, inconscient i temerària. No érem del tot conscients del que estàvem fent, i per això ens sentíem lliures de fer-ho. Per això havíem de passar comptes amb els diferents comissaris de Barcelona, Catalunya i Espanya que venien a preguntar. Ens ho preniem com un mal necessari perquè érem conscients que estàvem jugant gairebé com nens petits amb una cosa molt seriosa, com eren les cerimònies olímpiques. Volíem fer un espectacle trencador, diferent, de gran qualitat artística i que ens deixés orgullosos del que estàvem fent. A pilota passada penses que alguna cosa podria haver estat millor, però els condicionants també eren molts. Pensa que l'estadi era un desastre, el pitjor estadi possible per fer una cerimònia. Es van limitar a reconstruir tal com era l'antic estadi sense pensar en les noves tecnologies. I vam haver de superar esculls com aquells. Nosaltres vam ser els primers a tancar el tartan. Vam convertir tot el terra de l'estadi en un mar amb una tela. Era el màxim a què vam poder arribar. En aquell moment tenir el Mariscal era coherent, havia fet el Cobi, i estava present en totes les figures que hi havia a la peça d'Espanya, amb unes *meninas* gegants. Teníem el Peret, no el rumbero, sinó el dissenyador. I els Comediants. Teníem La Fura. Més modern que La Fura no podia imaginar res.

Durant la cerimònia, on vas ser?

En una cabina sobre la tribuna, al costat de la policia. Des d'allà es donaven les ordres als diferents regidors dels diferents blocs de la cerimònia. I hi havia una superregidora, la Xesca Llabrés, que era la regidora del Liceu i va demanar una excedència per fer les cerimònies, i després va tornar. Una persona que en sabia.

Vau arribar curts d'assajos?

No. A l'assaig general se'ns va quedar encallat el vaixell de La Fura. I encara sort que va ser a

l'assaig general, perquè si no hauria passat a la inauguració. Tenia excitació i no nervis. Estava convençut que faríem una cosa molt grossa, important. Malgrat tots els auguris, tenia confiança. El mateix dia 25 encara queien gotes al matí, i el cel va estar tapat gairebé tot el dia. Vam tenir l'amenaça de la pluja, però tampoc teníem pla B. No pots tenir un pla B. Si plou, plou. I si és molt poquet vas aguantant, però si no, no pots ajornar-ho per a un altre dia. Això era així.

¿Durant la cerimònia vas passar per diferents estats d'ànim?

La prova de foc era l'encesa del peveter. Un cop es va fer, ens vam abraçar amb el Pepo i vam dir que ja estava, que ja ho teníem. Era la idea més maca que hauríem pogut tenir per encendre el peveter, però si allò fallava hauríem quedat com uns *cutres*. Una idea tan senzilla i pobra, si quedava malament, era fatal.

De qui va ser la idea?

Del Carles Riart, un dissenyador. En un *think tank* d'aquests, parint idees, tothom deia de tot i ell, com deixant-ho anar, va dir de disparar una fletxa. Vam tenir dos llançadors fins a l'últim dia, aquí sí que havíem de tenir un pla B. Fins a l'últim dia no vam dir quin seria. L'hi va dir el Pepo Sol.

Per què va triar l'Antonio Rebollo?

Tenia una imatge molt més potent. Que un paralímpic llancés la fletxa hi donava més força, encara. No tenia cap dificultat. El problema va ser per al que feia els efectes especials, el Reyes Abades, un senyor del cine de tota la vida, que havia d'aconse-

“Volíem fugir de l'espectacle marcial i dissenyar una cerimònia pensada per a la televisió”

“La realització televisiva de la inauguració va ser un despropòsit, i això que tenien el guió des de feia mesos”

“Quan el Rebollo va fer passar la fletxa per sobre el peveter, ens vam abraçar amb el Pepo Sol i ens vam dir que ja estava, que ja ho teníem”

guir que la fletxa aguantés en flames tot el trajecte. El Rebollo no havia de ficar la fletxa dins el peveter sinó fer-la passar per sobre i que s'encengués, com quan passes un misto per un fogó.

Ho va semblar, per la situació de la càmera.

Ho va semblar, sí. Estava ben parit. I aquí ens vam abraçar amb el Pepo; ara ja ens podem morir, i ja està. Ara, l'ensurt el vam tenir al final, a la clausura: “*Atletas, bajen del escenario!*” No pots arribar a pensar que als atletes els agafarà per pujar a l'escenari on hi ha uns cantants. Però els atletes estaven contents a la gespa. I es va començar a descontrolar la cosa. Van pujar a l'escenari i van començar a ballar. I tothom va començar a patir. Li vaig dir al Constantino Romero que els demanés que baixessin: “*Athletes, please, leave the stage*”. I van baixar. A l'últim minut, a l'últim segon dels Jocs de Barcelona, hauríem pogut tenir un desastre monumental. Va ser un moment de pànic. Per sort, ho vam aturar a temps.

Què t'han semblat les cerimònies dels Jocs que han vingut a continuació?

El 2006 em van convidar a un programa en directe de dues o tres hores a la televisió xinesa, amb els directors de totes les cerimònies de després de nosaltres, Atlanta, Sydney i Atenes. Els vaig preguntar que per què començar amb nosaltres, i em van dir que Barcelona 92 representava un abans i un després. I encara que jo em sentia com un impostor, perquè m'hauria agradat que hi hagués anat el Pepo Sol, em van presentar com el director de les cerimònies que havien canviat l'estil olímpic. ●

Ja en fa
25
Jocs Olímpics '92

I ho volem celebrar!!
Vine a **la Seu d'Urgell** *en família*

Durant el mes de *juny* 2017
nens fins a 12 anys de franc

- ✓ Ràfting Parc
- ✓ Conjunt Catedralici
- ✓ Espai Ermengol

Allotjament i esmorzar a:

- ✓ Hotel El Castell de Ciutat****
- ✓ Hotel Andria ***
- ✓ Parador de Turisme ***

Més informació i reserves al 973 351 511

RAFTING PARC LA SEU D'URGELL L'Aventura Segura!

La Seu d'Urgell Turisme de La Seu

ESPAI ERMENGOL Museu de la ciutat

MUSEU DIOCESA D'URGELL

andria

PARADORES La Seu d'Urgell

El Castell de Ciutat HOTEL • WELLNESS

“O seríem reconeguts per sempre més o hauríem de marxar de Barcelona”

JOSEP MARIA CASANOVAS

Director esportiu de les cerimònies dels Jocs

JOSEP MARIA CASANOVAS (Barcelona, 1947) és periodista esportiu i coneixia a fons els Jocs perquè ja n'havia informat des de Munic 72. El diari *Sport*, del qual era fundador i editor, va optar al disseny de les cerimònies olímpiques en col·laboració amb el publicista Lluís Bassat. Però aquell concurs no va tenir un guanyador únic sinó que es va forçar la sinèrgia entre els dos equips finalistes: Bassat-Sport i Pepo Sol - Ovideo. Al principi va costar, reconeix, però finalment va poder veure complert el seu somni de ser “creador de cerimònies olímpiques”.

Què hi ha de cada un en la cerimònia?

Crec que en la part artística, pel que fa al concepte creatiu, inicialment hi havia molt de Bigas Luna. Després va plegar i va entrar Manuel Huerga. Tenien clar que havien de participar-hi grups emergents d'aquí, i per això La Fura dels Baus i Comediants hi van tenir protagonisme. El Lluís Bassat hi va donar el caràcter de ser un spot que veurien 400 milions de persones i que havia d'oferir una imatge impactant de Barcelona. I jo vaig vetllar perquè la litúrgia esportiva i la tradició hi tinguessin el seu pes, que l'espectacle no es mengés res. Ni l'encesa del peveter, ni les banderes, ni els discurs-

sos. I crec que vam fer un molt bon equip. Vam estar treballant tres anys que van ser molt durs. Teníem només dues sortides: o seríem reconeguts per sempre més o hauríem de marxar de Barcelona. O blanc o negre. O sortia bé o sortia malament.

Va haver-hi resistència per la fletxa?

Molta. Al principi al COI rebutjaven la idea. I quan vam dir que el millor era l'Antonio Rebollo deien que no podia ser, que un paralímpic no podia inaugurar els Jocs Olímpics. Vam haver de garantir que, passés el que passés, la fletxa encendria el peveter.

¿La idea de la bandera olímpica cobrint els 8.000 atletes que hi havia a la pista va ser teva?

Sí, i el Samaranch se'n va enamorar. Era una bandera que havia de córrer per uns rails perquè pogués cobrir tothom i quedar estesa sense cap arruga. No vam poder assajar mai en plenes condicions. 48 hores abans, a l'assaig general, teníem només 2.500 persones. Eren moltes, però no eren les 8.000 que hi hauria i la velocitat d'extensió de la bandera no va ser la mateixa. Va ser en directe i va quedar fantàstic. Això sí, vam parlar amb els caps de delegació perquè diguessin als atletes que ho fessin ràpid, que no busquessin cap protagonisme. Com que tothom va amb la bandereta per saludar la seva família, ens feia por que en sortís un i no volgués jugar a això. Vam treballar molt les delegacions, i la nostra sorpresa va ser que es va desenvolupar tot molt bé i es va estirar la bandera molt més ràpid del que pensàvem.

Quan tenies un problema i només t'ho podia solucionar el que manava, ¿pensaves en l'Abad, en el Samaranch, en el Maragall...?

Hi havia un director de cerimònies que era el Josep Roca, però qui manava de debò era el Josep Miquel Abad. Recordo una vegada que fèiem presentacions a les televisions estrangeres, i amb els danesos vam anar a dinar a la Barceloneta. Tot perfecte, però al cap de 15 dies em va trucar la secretària de l'Abad dient que em volia veure. Vaig anar-hi i tenia la factura del restaurant. Havíem

menjat gambes, i va dir que coses fora de la carta no es pagaven. Aquest control hi havia! Ara riem molt, però em van cridar per això! L'Abad manava de veritat, i manava bé.

Quin era el punt més crític de la cerimònia?

El moment de l'arquer. Era a un terç de la cerimònia. Si funcionava, la festa i els discursos anirien bé. Sempre hi havia el neguit que les pulsacions del Rebollo el traïssin en aquell moment. Quan va passar la fletxa per sobre vam respirar tots, va ser el moment màgic. Jo era a la cabina de realització i ens vam treure un pes de sobre.

Hi havia un munt de camions de realització.

Sí, però enviaven la imatge a un de centralitzat. I la realització la va fer el Ramón Díez, de TVE.

Què et va passar quan es van acabar?

Em va agafar una crisi d'estress, per primera vegada. Quan van acabar els Jocs vaig anar a Menorca, tenia 15 dies perquè venia la cerimònia dels Paralímpics, i quan portava cinc o sis dies amb una sensació de buidor, em van trucar i em van dir que havia d'anar a Barcelona perquè els Paralímpics necessitaven el nostre escalf. I al cap d'una setmana tornava a ser aquí. Va ser molt dur. Em va coincidir que era l'any que el Grup Zeta va comprar l'*Sport*, i jo a més portava el diari.

Vas tenir com una depressió postpart?

Quan el Pep va dir que s'havia buidat vaig recordar el que havia notat aleshores. Soc un tipus molt positiu i entusiasta, i he penat moltes hores. I m'asseia a la terrassa, mirava el mar i em preguntaven si estava bé. M'havia buidat.

Per a la gent de la vostra generació no només era important que els Jocs vinguessin a Barcelona sinó que deixessin una empremta.

Sempre dic que hem sigut una generació privilegiada. De gent de l'esport, que hagin tingut la sort de viure en la seva plenitud professional uns Jocs Olímpics a casa seva, n'hi ha molt poca. ●

Ruth Marigot

“Vaig vetllar perquè la litúrgia esportiva tingués el seu pes”

“L'Abad em va renyar perquè en un dinar amb una televisió havíem menjat gambes”

TOTS SOTA LA BANDERA OLÍMPICA L'operació de cobrir els 8.000 atletes amb una enorme bandera olímpica va ser arriscada perquè no s'havia pogut assajar, però al final es va aconseguir més ràpid del que es pensava. Efe

“Amb el foc de la cloenda em vaig espantar perquè tothom em mirava amb por. Vaig pensar que ens havíem passat”

“Els Jocs van demostrar que quan un poble va junt té força i no hi ha qui el freni”

JOAN FONT

Director artístic de Comediants

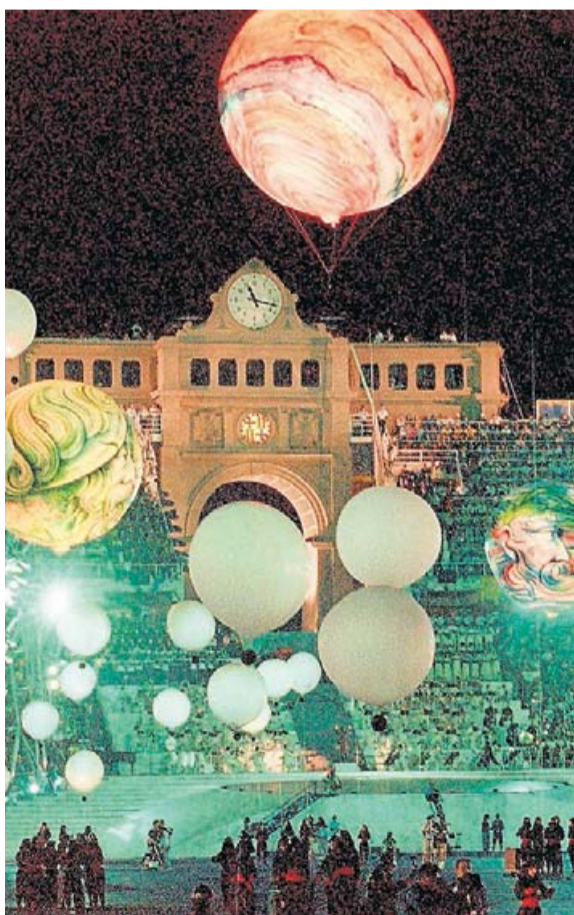
JOAN FONT (Olesa de Montserrat, 1949) va ser un dels fundadors de Comediants el 1971, un grup que va donar una nova vida al teatre de carrer i a la cultura popular. Van ser els responsables de la cloenda dels Jocs Olímpics en un espectacle sobre l'origen de l'Univers protagonitzat pels planetes, les bèsties mitològiques, els diables i el foc.

Qui éreu els Comediants i qui eres tu l'any 92?

Èrem un col·lectiu d'artistes que tocàvem moltes branques. Molts estils i maneres de treballar. Èrem una comuna, vivíem junts i treballàvem junts. Per això es va aguantar tant temps, teníem un objectiu final, fer uns bons espectacles. Vivíem a Canet de Mar, a la mateixa seu que tenim ara, la Vinya Soledad. Allà s'hi podia treballar, s'hi podia somiar, fer realitat els somnis. Era un lloc utòpic. El 92 crec que és l'explosió final, com els mateixos Jocs, d'una manera de fer i de viure. L'any 93 ja es desfà la comuna, i hi ha un canvi radical. Fins al 92 és la pujada. *Dimonis* és un espectacle que han vist milions de persones a tot el món, una cosa insòlita.

¿Per a la cerimònia us van venir a buscar o us van presentar a algun concurs?

Ens van venir a buscar. Hi havia tres nuclis: Bassat, Casanovas amb el diari *Sport*, i Ovideo. Per sort es van ajuntar. Curiosament a Comediants ens van trucar tots tres. Volien un esperit mediterrani, festiu, que hi hagués color. I nosaltres vam decidir que només faríem la cloenda.

ELS PLANETES AL CEL. Part de l'espectacle de Comediants per a la clausura dels Jocs incloïa globus amb forma d'estrelles i planetes. Albert Olivé / Efe

Com va anar, això?

Volíem continuar la idea del foc. Estàvem obsessionats amb la idea que *Dimonis* tenia la possibilitat d'acabar una obra. El foc crema i era la idea de fer un homenatge a les festes més bèsties de la Mediterrània: Sant Joan, les Falles, la Patum... I volíem la cloenda perquè necessitàvem la nit.

Qui era el teu interlocutor de l'organització?

N'hi havia diversos. L'últim va ser el Manuel Huerga, però abans era directament el Pepo Sol, el Quique Camín, el Lluís Bassat. Era molt important fer la cloenda i teníem llibertat absoluta. Ens van donar els diners i havíem de produir la història. Vam fer el guió nosaltres.

Recordes crisis, esbroncades, pors, nervis...?

Por sí. Com havíem d'assajar? Ho fèiem per parts, a diferents llocs. I els dies abans no vam poder assajar a l'Estadi Olímpic. Un desgast intel·lectual gran era com solucionar totes les mancances de l'estadi, que en tenia moltes. Les portes són petitíssimes i volíem entrar-hi coses enormes. Hi havia truc, tot s'inflava. Quan vam acabar, vam marcar una diferència. Una manera de fer original. Autèntica.

Els planetes, les estrelles..., ¿tot això també era del vostre univers?

Era la creació del món. Hem jugat amb coses sempre aparentment molt elementals. Jo volia començar d'una manera mitològica i festiva. I ara fem un viatge al centre de la Terra per anar a l'Univers. Baixem, i de cop i volta pugem. A sobre nostre hi ha foc. A dintre nostre hi ha foc. I què hi ha al cor? Foc. Sense passió no val la pena viure. Per tant, és un conte. Una història molt profunda. I el foc. Era la primera vegada que el foc envoltava un estadi olímpic. Estava tot en contenidors segellats amb el foc a dintre, però hi va haver un moment que em vaig espantar molt, perquè el rei i tothom s'aixecava i em mirava. Vaig pensar que ens havíem passat una mica. No hi havia cap perill perquè estava controlat. Però els de protocol estaven amb el telèfon mirant-me, i jo desitjava que s'acabés. Era brutal.

Vas tenir alguna sensació de buit, després?

No. Ja estava fent la cavalcada de l'Expo. Era diària i movia 300 persones. L'endemà de la cloenda vaig agafar un avió i cap a Sevilla.

Aquest sentiment d'orgull, de voler-hi participar, de voluntariat, de voler deixar la teva empremta... Aquell bon rotllo. Què creus que ens va passar?

Penso que ens vam veure capacitats. Amb mitjans, amb responsabilitat i amb exigència. Anàvem avançant. I de cop i volta ens vam envalentir perquè veïem que els altres jugaven al mateix joc. Ningú es guardava res, tothom anava donant i rebent, i donant solucions. Tots ens trobàvem i col·laboràvem. Això et fa veure que si ho fem junts tenim molta força. Quan un poble va junt, no hi ha qui el freni. L'aparador d'uns Jocs és molt fort, és una responsabilitat. I una altra cosa que m'agrada remarcar és la professionalitat del nostre país quan ens posem les piles. Vam quedar bé. ●

LA RUMBA FINAL La cloenda dels Jocs va estar a punt d'acabar malament. En l'actuació final, després dels focs de Comediants, els atletes van pujar a l'escenari on havien d'actuar Peret, Los Amaya i Los Manolos. Pels altaveus se'ls va demanar que baixessin. A la imatge, Peret i Los Manolos en plena rumba. *Il·l·lustració: Gené / Efe*

“A vegades no donem importància a l'amistat i és creadora, aglutina”

LOS MANOLOS

Grup que va tocar a la clausura dels Jocs

21 DE MAIG 2017

LOS MANOLOS com a grup va començar el 1989 i el 1993 es va dissoldre. Fins ara, que s'han tornat a unir per ressuscitar el que va ser la banda sonora dels Jocs. Especialment, les seves versions de l'*All my loving*, dels Beatles, i l'*Amics per sempre*, la cançó olímpica amb música d'Andrew Lloyd Webber. A l'entrevista hi participen el Josep Lluís Muñoz, l'Andreu Hernández, el Ramon Grau i el Rogeli Herrero.

Qui us va encarregar que féssiu la versió manolera d'“Amics per sempre”?

Ho va portar tot el tema. Estàvem fent versions i l'himne de les Olimpíades era aquell; era una mica de calaix. És una gran cançó i sonava bé. De seguida va enganxar. Hi ha gent que es pensa que és nostra, i ens fa sentir orgullosos.

Quan la vau gravar?

Hi ha una llegenda, i la gent pensa que la vam tocar el dia de la cloenda dels Jocs. Ho hem estat recordant i la vam gravar entre el final dels Jocs Olímpics i els Paralímpics. La vam tocar en directe a la cloenda dels Paralímpics.

Que quedi clar. ¿Vau participar o no a la cloenda dels Jocs Olímpics?

Érem nosaltres, sí. Més joves, amb més cabells. Però no es va tocar mai *Amics per sempre*. Es va tocar un *medley*, en què cantaven el Peret, Los Amaya i nosaltres, on hi havia *All my loving*, *Una aventura*, *El meu avi*, *Vete* i, al final, *La hechicera*, que era la cançó oficial de la cloenda dels Jocs de Barcelona.

Estàveu gaire nerviosos?

Es va fer una producció germànica. Era tot fantàstic. Supermil·limetrat. Estàvem als vestidors i senties que hi havia un ambient a fora molt bo. Vam pujar amb un ascensor a la zona on hi havia el peveter. Vam sortir i se sentia com un circ

romà. Però just quan estàvem a punt de sortir, vam veure que els atletes eren sobre l'escenari.

Expliqueu-me això dels atletes.

Sortia el Peret sol, primer ell. I nosaltres no el vèiem. Se l'havien menjat, i això no ho havia previst ni calculat ningú. Ens van dir que anéssim tots a l'esglaió de ciment perquè no passés una desgràcia. La nostra sensació durant un moment va ser que se n'havia anat tot a la merda. No podies deixar de cantar perquè era *playback*. Però quan ho veus amb el temps, el que ha quedat és la imatge de comunió, de bon rotllo, de festa.

El Constantino va arribar a dir: “Atletes, baixin de l'escenari”.

I per això el nostre nou disc es diu *Los Manolos*, pugim a l'escenari. La gira comença el dia 30.

Quina repercussió professional va tenir això?

Personal, molt bona. Vam ser molt afortunats de poder posar la banda sonora a un moviment que queda en l'imaginari col·lectiu de la nostra generació. Això és impagable. A nivell de repercussió del grup, no va ser tan gran. La notem més ara. Tothom s'enrecorda del grup com si fos ahir. I que després de 25 anys ens hàgim retrobat i que sembli que hagin passat 24 hores vol dir molt del poder de l'amistat i de la bona sintonia que hi ha i que hi havia. A vegades no donem importància a l'amistat, i és creadora. Aglutina. ●

Marc Rovira

“La gent pensa que vam tocar ‘Amics per sempre’ a la cloenda dels Jocs, i no, va ser a la dels Paralímpics”

"Quan la creativitat mediterrània

es posa en marxa, és imparable"

CARLES SANS

Membre fundador del Tricicle

CARLES SANS (Badalona, 1925) és actor i humorista, membre fundador del Tricicle juntament amb Joan Gràcia i Paco Mir. El seu gag corrent la marxa atlètica va obrir amb rialles la cerimònia de cloenda dels Jocs Olímpics.

Qui eren el Tricicle l'any 92 perquè els vinguessin a buscar per a la cerimònia?

El 92 ja érem un grup d'èxit notable. Vam ser convocats per una de les candidatures d'aquell moment, la que portava Ovideu, i després hi va haver la coalició amb Bassat-Sport. Es va crear un grup fantàstic de gent.

¿Però vostès van anar només a parlar d'allò seu, o van donar idees per a la cerimònia?

A nosaltres, des d'Ovideu, se'ns va incloure com a portadors d'idees. Allà vam començar a fer propostes. Es va fer una barreja del que proposàvem nosaltres, el Bigas Luna, Ovideu i Bassat. A nosaltres, pel que fa a la nostra participació puntual, se'ns va deixar treballar molt bé, amb absoluta llibertat. Ho recordo tot com un núvol meravellós. Amb molta por. La nostra participació va ser una petició del mateix Samaranch, que era un gran fan nostre.

¿La idea era que el Tricicle actués a la inauguració o a la cloenda?

Inicialment era per a la inauguració. Però els feia por, perquè mai hi havia hagut humor en cap de les dues cerimònies. Sempre havien sigut coses molt metafòriques, molt visuals. Però mai ningú havia apostat per l'humor, segurament perquè a vegades no viatja bé. Depenent de les cultures, algunes coses fan riure i d'altres no. I es considerava que el nostre sí. De fet, estava comprovat, havíem viatjat a l'estranger i funcionàvem. Al final ens van dir que potser millor que fos a la cloenda. Era complicat trobar una idea i se'ns va acudir la volta amb marxa atlètica perseguits pel gran grup, que ens volia atrapar i els posàvem obstacles. Va funcionar molt bé. Vam distribuir una sèrie de gags per tot l'estadi. N'hi havia un que als del COI els feia por: quan ens aturàvem a la llotja on hi havia el rei, feiem una reverència gairebé medieval. Pensaven que es podia malinterpretar. Quan va arribar el moment, vam fer la primera, i hi ha un pla del rei rient. I és com a les pel·lícules, riu el rei i riu tothom. I llavors ja relaxament.

Quan va acabar el seu paper, què van fer?

Jo me'n vaig anar a les grades amb la meua dona, que era allà. Ens vam casar aquell any. I vaig acabar de veure la cerimònia com un més. Absolutament relaxat i gaudint d'aquell dia.

A la narració que fa Olga Viza a TVE, diu que per primera vegada s'introduiria l'humor en una cerimònia. Després no ha aparegut gairebé mai, excepte el 2012 amb el Mr. Bean.

Exactament. De fet, havíem treballat una vegada

Ruth Morigot

L'HUMOR ENTRA A L'ESTADI Els tres integrants del Tricicle arriben a la meta seguits dels altres corredors durant el seu gag humorístic a la clausura. Albert Olivé / Efe

amb el Rowan Atkinson, en un festival al Canadà. Ens havien arribat a comparar. No ens queixem de com ens ha anat, però sempre he dit que si nosaltres haguéssim sigut britànics en lloc de catalans ens hauria anat a la britànica, encara millor.

Pot recordar l'esperit del 92? Estem dient a les noves generacions que vam viure un moment extraordinari, que hi havia una eufòria de viure. Com ho recorda?

Eufòria. Sensació de tots a l'una. Un moment de molta creativitat, de moltes ganes de fer coses i de llibertat per fer-les. Tot aquest agrupament de voluntaris que van sortir del no res disposats a fer que tot sortís bé. Quan s'acumula energia en una quantitat tan gran és impossible que surti malament. Sembla xovinisme, però que van ser uns Jocs que van marcar un abans i després, crec que és claríssim. Va ser així.

Això que deia de la concentració del talent artístic de l'època, el "Dissenyes o treballes" que es deia a finals dels 80... El Cobi, el mateix peveter o la torre Foster. Hi havia una certa explosió del bon gust o del disseny.

Sí. Crec que és el moment més àlgid, que justificava que es digués que per aquí entrava la modernitat. Entrava Europa. Hi havia una gran diferència entre Catalunya i la resta de l'Estat, precisament perquè hi havia molt d'interès a modernitzar-se. I el Cobi, per exemple, en va ser una mostra. En el seu moment va ser polèmic. Recordo que ara a tothom li sembla bé, però aquell gos estrany i mal dibuixat era una aposta valenta. Com ho van ser moltes de les que es van fer en aquell moment. Crec que hem d'estar molt orgullosos d'aquells Jocs. Van anar molt per sobre d'altres països que ens haurien pogut superar en tecnologia, diners... En altres Jocs s'han vist coses magnífiques. Però quan la creativitat mediterrània es posa en marxa, és imparable. I allà hi havia molta mediterraneïtat.

Els va canviar la vida la cerimònia?

Gens. Un pensa que el veuran milions de persones i li plouran els contractes, i no. Crec que vam quedar immersos dins d'un acte en què, encara que aquí la gent sabia molt bé qui érem, no ens va suposar una projecció com a grup a nivell internacional. ●

"Inicialment havíem d'actuar a la inauguració, però els feia por perquè mai hi havia hagut humor a les cerimònies"

Pere Tordera

"L'ambient que hi havia a la ciutat és irrepetible"

EUGENI ASENCIO

Àrbitre que va fer el jurament olímpic

EUGENI ASENCIO (Barcelona, 1937) ha sigut un reconegut jugador i també àrbitre de waterpolo, però es va fer popular perquè va ser l'àrbitre que va fer el jurament olímpic als jutges durant la inauguració dels Jocs.

Quina era la seva funció durant els Jocs?

Tenia dues funcions diferents. Una era la de cap de l'oficina d'organització esportiva de la Piscina Municipal de Montjuïc, i l'altra la d'àrbitre. I després, com a pluriocupat, vaig fer el jurament.

Abans ja havia participat com a àrbitre de waterpolo en quatre Jocs, oi?

Munic, Moscou, Los Angeles i Seül. En aquests dos últims vaig xiular la final.

Abans de parlar de l'arbitratge... Des del 1986, quan Samaranch pronuncia el nom de Barcelona, fins al 92, què va fer pels Jocs?

L'any 1991 el Miguel Torres, cap dels diversos esports aquàtics, de piscina, em va dir si volia col·laborar amb el COOB, no com a professional, sinó com a col·laborador amateur. Vaig participar en la confecció del *Manual del voluntari*, la part de reglaments. I anava a reunions, i després vaig fer xerrades per als voluntaris que havien d'actuar a la Piscina Municipal de Montjuïc i a la Picornell.

Quan va saber quins partits xiularia? Amb quina antelació ho deien?

D'un dia per l'altre, excepte la final, que era dissabte-diumenge i m'ho van dir un dilluns. I si Espanya arribava a la final, faria el tercer i el quart. Els altres era d'un dia per l'altre.

I això del jurament com va anar?

L'any 1991 va venir el president de la Federació Espanyola i jo, que sabia això del jurament dels àrbitres, que es va inaugurar pels Jocs de Munic, li vaig dir que m'agradaria intentar fer-lo. Li podia enviar el meu CV, que no era el millor però era competitiu. No quedaria malament. Em va dir que no sabia res del jurament dels àrbitres, però que l'hi enviés. Quatre o cinc dies després vaig rebre una carta que deia que l'havia rebut i l'havia presentat al Comitè Olímpic, i que ja em dirien alguna cosa. Cinc dies abans del jurament em va trucar i em va dir en secret que estava nominat per fer-lo. Era un dilluns o un dimarts, i el jurament era dissabte. No podia dir res i ho vaig complir escrupolosament excepte amb la família. Van passar el dimarts, el dimecres, el dijous, el divendres, no em van dir res i vaig pensar que havia canviat alguna cosa i que s'havia esfumat. I el dia abans em va trucar el senyor Roca, cap de cerimònies dels Jocs, i recordo la frase que em va dir, molt curiosa. Em va dir si els faria el favor de fer el jurament. Vaig dir

"El cap de cerimònies em va dir si els faria el favor de fer el jurament, i vaig dir que al revés, que me'l feien a mi"

que era al revés, que ells em feien el favor a mi. Em va convocar a les nou a l'oficina del costat de la Font Màgica. Ens vam trobar els vuit que portaven la bandera, els dos que feien l'últim relleu, l'Herminio Menéndez i l'Epi, i el Rebollo. I ens van portar tots a l'estadi. Vam fer una mena d'assaig de l'endemà. Això vol dir que vam fer les voltes tots junts. També el Doreste i jo, que fèiem el jurament (el vam fer amb micròfon obert). Parlar en un estadi buit, de nit, fa que la teva veu et faci impressió. No hi havia ningú. Vam fer un petit piscolabis i ens van portar a casa. I fins l'endemà.

¿Estava més nerviós que quan va xiular una final olímpica?

Sí, més. Amb això de xiular ja estava curat d'espants.

Encara se'n recorda, del text?

I tant. "En nom de tots els jutges, i del personal oficial, prometem que desenvoluparem les nostres funcions durant els Jocs Olímpics amb la més estricta imparcialitat, respectant i complint els seus reglaments amb autèntic esperit esportiu". Era el text que em van donar en un paper i me'l vaig aprendre de memòria.

I quan va acabar com es vas sentir?

La mar de bé, pensava que ja havia passat.

Quin és el record més potent que li ha quedat dels Jocs?

El jurament, sens dubte. I la ciutat. És una Barcelona que ja no coneixerem mai més. L'ambient que hi havia als carrers és irrepetible. ●

“El concepte d’una Barcelona oberta al mar va ser metàfora poètica i realitat urbanística alhora”

MIQUEL DE MORAGAS

Director del Centre d’Estudis Olímpics

MIQUEL DE MORAGAS (Barcelona, 1943) és catedràtic de teoria de la comunicació a la UAB i ha sigut un dels grans estudiosos de l’impacte que tenen els Jocs Olímpics en els mitjans de comunicació i la relació entre esport i cultura.

Des del Centre d’Estudis Olímpics van analitzar l’impacte real que va tenir la cerimònia sobre l’audiència televisiva mundial. Quin va ser?

La singularitat catalana és reconeguda a les televisions del món a través dels castellers o de la bandera catalana. L’altre aspecte és la imatge de la convivència que s’està creant a Barcelona. A la cerimònia de cloenda hi ha festa i tothom diu que és una ciutat magnífica. La televisió nord-americana inicia la transmissió dient que estem en una ciutat (i es veu la Rambla) en què la part ampla del carrer està destinada als vianants, i la part estreta als cotxes. La cerimònia és més que un esport publicitari: és un producte cultural que va tenir una transcendència enorme, com es pot veure pel turisme que ha vingut després.

M’interessa molt aquesta afirmació de la cerimònia inaugural com a producte cultural.

Barcelona busca un nou llenguatge, i La Fura dels Baus representa un atreviment absolut, igual que el logotip de Trias. Barcelona és molt creativa en la reproducció de símbols pròpiament olímpics, cosa que no fan els Jocs de Londres, que van fer una cerimònia que va ser més *british* que olímpica. Que una bandera olímpica cobreixi tots els atletes de l’estadi és un símbol inventat a Barcelona.

Parli’ns de les transformacions de la ciutat.

Els Jocs arriben a Barcelona en un moment òptim per a la història urbana. Per exemple, la gran metàfora d’obrir la ciutat al mar. És un discurs gairebé poètic, però és fruit d’una realitat urbanística. Com a llegat simbòlic, el més important és una ciutat per viure-hi i passejar-hi i oberta al mar, que significa llibertat, entreteniment i medi ambient. Això lliga amb l’esport de la televisió americana de la vorera. Una Barcelona oberta al mar és la metàfora.

Quina és l’herència que han deixat els Jocs a la ciutat?

Per dir-ho il·lustradament, els Jocs de Barcelona es van començar a organitzar el 1888 amb l’Exposició Universal, la de l’Arc de Triomf i el Parc de la Ciutadella. Es van seguir preparant amb l’Exposició Universal del 1929, a Montjuïc. La ciutat es volia manifestar a escala internacional, cridar l’atenció a una Espanya que no li feia cas i demostrar que era capaç d’organitzar grans esdeveniments. El 88 i el 29 el que es fa és ensenyar productes, però al 92 els Jocs et porten els seus productes: els atletes. Què et queda? Exhibició de la capacitat organitzativa. El que ven Barcelona és saber organitzar i rebre gent. Això, quan estàvem entrant en la societat de la informació, té un gran valor.

EL MAR OLÍMPIC Durant l’assaig general, el vaixell de La Fura que representava el viatge mític des de Grècia fins a Bàrcino es va encallar i va fer patir els organitzadors. L’endemà, a la inauguració, va anar bé. Lluís Gené / Efe

En aquesta gent s’hi pot confiar.

Saben fer una cosa molt difícil, i la saben fer amb simpatia i rient. I aconseguint que la població estigui satisfeta. Hi ha persones que diuen que se’n van anar de Barcelona. Jo no, jo la vaig disfrutar totes les hores possibles. Barcelona no va a batzegades, va acumulant experiència en capacitat organitzativa. He vist a Atlanta, Seül i Sydney que el voluntari no sabia prendre cap decisió sense ordres. Aquí a Barcelona, si qualsevol voluntari havia de resoldre un conflicte era capaç de prendre una decisió.

Vázquez Montalbán va lamentar que Barcelona s’havia convertit en una mena de capital de l’Alemanya del sud.

Hi havia crítiques, sí, com la nostàlgia de la Barceloneta. Jo hi anava amb el meu pare, però ara el que no pot ser és que hi hagi turistes per tot arreu. Cal regular l’èxit. Si donem la culpa de la precarització de l’habitatge als Jocs és perquè avui hi ha més consciència de com funciona el capitalisme. La diferència entre el 92 i la Barcelona actual és que aleshores no s’era conscient dels perills que comporta la globalització. I els Jocs són un fenomen de capitalisme global.

Si parlem de símbols, ¿què ens van deixar els Jocs del 92?

És curiós: l’aniversari que se celebrarà amb més eufòria és aquest, el vint-i-cinquè. El primer, el segon, el tercer i el quart gairebé no se celebren. Perquè la ciutat està cansada i té ganes de canviar de tema. Quan es constata que els Jocs d’Atlanta han estat mal organitzats hi comença a haver aquí un interès de recordar l’èxit de Barcelona. Després la ciutat s’intenta repensar amb el Fòrum de les Cultures del 2004, que és un projecte mal pensat, però l’experiència d’organitzar la portem a la sang. Ara està més capacitada que cap altra ciutat del sud d’Europa per acollir esdeveniments. ●

Pere Tordera

“El 1888, el 1929 i el 1992 Barcelona es volia manifestar al món i cridar l’atenció d’una Espanya que no li feia cas”

IMATGE

UN ABANS I UN DESPRÉS EN L'ESTÈTICA OLÍMPICA

El Cobi, la torxa, el logo... El risc i la llibertat amb què Barcelona 92 va crear la seva imatge va propiciar un tomb en una anquilosada estètica olímpica. En fem memòria amb Xavier Mariscal, André Ricard, Josep Maria Trias, Tatxo Benet, Xavier Garasa i Júlia Otero

“El Cobi va guanyar perquè Maragall va creure en una mascota trencadora”

XAVIER MARISCAL

Creador del Cobi, la mascota dels Jocs

XAVIER MARISCAL (València, 1950) va tenir uns inicis dins el món cultural underground barceloní, però a finals dels anys vuitanta, quan va guanyar el concurs per fer la mascota olímpica, ja era una de les figures del còmic i del disseny, tant gràfic com industrial. El seu Cobi, i la Petra, la mascota paralímpica, van ser polèmics al principi, i hi havia gent que no ho entenia, però després es van convertir en el símbol per excel·lència de la creativitat i la modernitat de Barcelona.

¿Se sent d'alguna manera especial en aquest 25è aniversari?

És que jo vaig néixer una mica espatllat, ja. La meua vida és com anar en vespa. Quan el semàfor es posa en taronja, accelero i no faig servir el mirall retrovisor. Mai miro cap enrere. Però el que va ser més xulo de la Barcelona del 92 va ser que uns quants funcionaris i polítics van decidir que calia fer alguna cosa. Necessitàvem unes platges. No podia ser que haguéssim d'anar a Castelldefels. Jo vaig arribar a Barcelona l'any 68 o 69, i a la Barceloneta, entre xiringuito i xiringuito, hi havia algun trosset de sorra. Barcelona era com una senyora gran i guapa, però estava grisa, lletja, i ningú

li havia fet un retrat. Hi havia un skyline. Aquesta idea tan bona de tornar a obrir el port al públic, sense la Guàrdia Civil, que a dins hi tenien un bar on feien uns entrepans boníssims per als treballadors, però a tu no t'hi deixaven entrar... I, esclar, obrir el Moll de la Fusta va ser meravellós. També l'espècie de carretera que dona la volta a la ciutat, que si algun dia no saps què fer, pots agafar la moto i anar fent voltes. Llàstima que no hagin fet un tramvia a les rondes. Imagina't que hi ha un embús i que de cop passi el tramvia. Et vindrien ganes de no tornar a tocar el cotxe.

¿Com va anar això que es presentés al concurs de la mascota dels Jocs?

Les mascotes no m'han agradat mai, crec que són una gran horterada, una enganxifa per als pares perquè comprin allò al nen perquè calli. I els Jocs Olímpics... Quin interès té el negre que es pren vint ous ferrats al matí per poder guanyar dos segons al rus? No m'interessa gens. L'esport em sembla una gran activitat, sobretot a l'escola, quan t'adones que si l'altre et passa la pilota, aprens molt. Jugar un partit de tennis et fa riure molt. Sempre m'ha agradat molt la bicicleta i m'agrada que esti-

guem en una ciutat bicicletera. Però els Jocs de Barcelona eren una cosa bona, no era organitzar una guerra com a l'Iraq, i també era l'excusa d'agafar diners al Felipe González de torn i arreglar la casa, que s'havien de fer les clavegueres, fins i tot. Jo soc molt maleducat, soc un desastre, però tampoc pots ser-ho tant per no voler fer la mascota. Vaig pensar que a la llista hi havia gent molt prestigiosa que ho faria molt bé, i que seria lleig dir que no. I m'hi vaig presentar. L'últim dia em van dir que no havia enviat res, i vaig agafar tres fulls de paper Galgo, i amb retolador Edding 1200 vaig fer un punky, una gamba i una espècie de Petra, una capsa de mistos amb potes. L'Abad va veure el que havia fet jo i va dir que semblava mentida. Pensava que l'hi donarien a un altre. Peret va presentar un sol amb molts mistos. Imagina't: “Un altre nen mort per haver-se punxat abraçant la mascota”. [Fa veu de locutor de notícies.]

Però el van triar a vostè.

Què passava? N'hi havia un que es deia Pasqual Maragall que deia que necessitàvem fer uns Jocs completament nous, que necessitàvem riscos, innovar, i per fer-ho t'has de llançar al buit. A mi això sempre m'ha agradat molt. No vaig pensar mai que al cap de 25 anys un senyor que sempre m'ha agradat molt i que em passa dos metres em demanaria: “Mariscal, per què vas fer aquesta mascota tan ben feta?” Vaig pensar a fer el que sé fer. Mai he sabut dibuixar i he estat enganyant el món amb aquestes coses. I si vaig guanyar és perquè hi havia un jurat de 20 persones i el Maragall va dir que creia molt en una cosa trencadora. I penso també que la gent que hi havia al jurat també van pensar que jo era capaç d'evolucionar-ho.

I a la segona proposta ja hi surt el Cobi?

Sí. Hi havia un tio molt pesat d'un poble dels Pirineus que deia que havia de ser un gos d'atura, català. I l'Abad va dir que la idea del senyor pesat potser era bona. Tots eren molt com l'Abad. Un home que havia estat comunista i després s'havia enrotllat amb els socialistes, però sobretot era un tio amb el cap molt ben organitzat i intel·ligent. A partir d'aquesta reunió va anar sortint. Jo vaig pensar que necessitàvem una persona feliç i que de vegades pogués estar trista, i per què no, deprimida. I que no fos un superheroi. Tota la gent que vivia al meu barri de Barcelona era gent que podia anar en bici, a cavall, jugar a tennis o a futbol,

Francesc Melcion

LA PRESENTACIÓ DE LA MASCOTA Al final dels Jocs de Seül, l'any 1988, es va presentar oficialment el Cobi, que seria la mascota més trencadora de les que hi havia hagut fins llavors. D. Mondelo / Efe

“Barcelona era com una senyora gran i guapa però que estava grisa i lletja”

però que mai guanyarà. Gent que té panxeta, com els nens petits. Els nens petits són feliços perquè tenen panxeta. De cop i volta es van adonar que l'estiu del 1988 hi havia Seül, i s'havia de presentar la següent mascota amb el logotip. I el Trias, que ja havia fet el logotip –però ell era grafista i català, una persona seriosa, i no aquell valencià, que era il·lustrador del *Víbor*, un impresentable com segueixo sent–, va agafar el Cobi tot despullat i li va posar el logotip a la carn, com es fa amb les vaques. Ara diríem que porta un tatuatge. Però no pot ser. A mi em grinyola. I obert de braços... [Mariscal s'obre de braços.] Per favor, sembla crucificat! Com va dir Vázquez Montalbán, molt fi, és un gos atropellat per un camió en una autopista europea.

Però el Cobi està així perquè està abraçant.
Està dient: “Hola, com va? Benvinguts”. I la panxeta és senyal de felicitat. És la corba que et surt quan

“Vázquez Montalbán va dir que el Cobi semblava un gos atropellat per un camió en una autopista europea”

estàs bé. I era evident que estàvem en una ciutat que té el Llobregat, el Besòs, el Tibidabo, el mar i una Diagonal. A més és la capital d'un país molt petit que és Catalunya, que està dins d'una península i d'un estat que es diu Espanya, a Europa i el Mediterrani. I tenim les millors gambes del món. M'agrada molt el Japó i el Carib, però de gambes com les d'aquí no n'hi ha. Anxoves sí, les del cantàbric.

I tot això hi havia de ser, al Cobi.

Sí. I el pa amb tomàquet i l'oli i el vi. I la paella. Una manera de viure. Què vol dir una ciutat del nord? Gent que s'organitza molt bé. Quan ve l'hivern, si no t'organitzes, mors. Al sud no, no hi ha hivern i no passa res. El sud, què té? Alegria, *cachondeo*. Quina diferència hi ha entre l'Havana i Nova York? A l'Havana anava en un cotxe i em vaig passar un semàfor perquè mirava una nena espectacular. I em va aturar el guàrdia, i quan l'hi vaig explicar em va donar la raó i em va deixar passar. A Nova York em fotrien a la presó.

Es deu sentir molt afalagat quan diuen que fins als Jocs de Barcelona les mascotes eren de Disney i que vostè va trencar amb això.

No és veritat. Hi havia la de Munic, que era un gos amb uns quants colors. Molt gràfica. L'os de Moscou estava força bé. Compte! Sobretot ho dieu els periodistes, que sou totalment superficials, i la bola de neu diu que el Cobi va trencar amb això. És la mascota més recordada i coneguda del món, perquè és la de la nostra ciutat. Però si vas a Houston, ningú el coneix.

¿És la cosa més important que ha fet, professionalment?

Avui he entregat un cartell per al descens del riu

Sella, a Astúries. Una festa increïble de milers de piragüistes. Només ho coneix la gent molt interessada. Pel que fa a gran audiència i mitjans, serà impossible que un treball meu tingui aquesta repercussió. El Cobi no és famós perquè jo el fes i anés creixent. Ja va néixer molt conegut gràcies a l'empenta dels Jocs Olímpics. No té gaire mèrit per la meua banda. El gran mèrit va ser del jurat. Gràficament ens representa el logotip, que és el que portes al banc per demanar un crèdit. Al teu DNI hi posa Antoni de Pàdua i et diuen Toni, al meu hi posa Francisco Javier i em diuen Xavi. Xavi és la mascota, Francisco Javier és el logo. És més emotiu, et deixa dir altres coses. El Cobi va funcionar molt bé interiorment per comunicar. Va funcionar per dir que estàvem d'obres però que al cap de quatre anys tindriem els Jocs. Donava valor i carinyo, i que organitzaríem uns Jocs molt ben parits. Al principi li va agradar a molt poca gent, és normal. Jo estava molt content. Quan hi ha una innovació és com quan et porten a un restaurant de fusió i vols anar directament a un d'original. Però proves la fusió i no està malament.

Encara cobra del Cobi?

No, no. Què dius? Em van pagar una xifra que estava molt bé per presentar-m'hi. I pagaven una mica més si eres el guanyador. Després havies d'entregar un llibre de normes amb els primers esbossos fets personatges. Quan neix un personatge t'està parlant directament des de la pàgina i et diu si ha de ser menys rígid, més alt o més baix. O si el poses a la bicicleta veus que els peus no li arriben als pedals. Si veus el Charlie Brown del principi no té res a veure amb el que veiem ara. O Mortadel·lo i Filemó. I el primer Michelin. Als anys 90 li van fer un lífting, ara és més com tu. Abans era com jo. Després els vaig fer fer un contracte que deia que jo era el propietari intel·lectual i el cedia per una xifra per a tot el món i tota la vida de la raça humana. Van trobar una fórmula amb unes tarifes correctes, que un cartell costaria tant i un Cobi Coca-cola costaria tant. Jo no cobrava *royalties*. I crec que no podria. Aquest personatge ha de portar a treure més diners a les empreses. Va ser la primera mascota que bevia cervesa i cava.

¿La seva vida hauria sigut molt diferent sense el Cobi?

Molt diferent no, però una mica sí. Si no, no seria l'impresentable que va fer el Cobi. Però també et puc dir, i ja és una medalla que em poso, que em va passar una cosa que em va fer molt feliç. No exagero si et dic que em van fer unes 2.500 entrevistes a la televisió. Sobretot al principi. I el COOB no em va donar cap entrada per a la cerimònia inaugural. Ho dic perquè imagina't com anava la gent. Volien que jo ho expliqués molt bé, i intentava fer-ho millor que avui i ser més políticament correcte, encara que amb el Pujol no volia, perquè posava bastons a les rodes i volia fer ballar sardanes a una ciutat tan internacional. Quin mal que ens ha fet, el Pujol! Sobretot sentimentalment. Encara que no estigui d'acord amb la seva visió del món i de Catalunya, que també és el meu país. Amb tots els impostos que he pagat i s'han emportat...

S'estima el Cobi?

Me l'estimo molt. Com vols no estimar-te'l! És un fill. El que passa és que també està bé trencar. El Cobi es va morir! Una de les coses xules és que ja se sabia quin dia es moriria.

I se'n va anar al cel amb sant Pere i la Marilyn.
I Jimi Hendrix. I ara també Frank Zappa. [Mariscal imita el so d'una guitarra elèctrica.] ●

ANDRÉ RICARD (Barcelona, 1929). Dissenyador industrial. És l'autor de la torxa olímpica i de l'estoig de presentació de la candidatura de la ciutat. La batidora Moulinex i els cendrers Copenhaguen són alguns dels seus dissenys més coneguts.

Com li va venir l'encàrrec de la torxa?

Jo havia fet el dossier de la candidatura. Després d'aquell èxit, amb Josep Miquel Abad vam parlar sobre què faltava dissenyar. Quedava el peveter i la torxa, i vaig triar la torxa. Em semblava més adequada per a les meves capacitats. El peveter tenia una part tecnològica molt important, era una peça d'enginyeria. La torxa, com a objecte, era una peça litúrgica. Cadascú ha d'ajustar les ambicions a les seves possibilitats.

Vostè sobretot ha fet objectes?

I aquell era un objecte molt especial, carregat de simbolisme. Sempre he dit que en certa manera era un custodi per a la litúrgia olímpica. No sé si és cert, però en el món de l'olimpisme es repeteix el que Pierre de Coubertin hauria dit: "Quina organització funciona molt bé des de fa molts anys? L'Església. Doncs farem una cosa com si fos amb un Papa i cardenals, bisbes..." I el foc sagrat és el símbol de l'ànima dels Jocs Olímpics.

Li van donar instruccions?

Primer vaig anar a veure les torxes que ja s'havien fet i que estaven exposades al museu de Lausana, per saber per on anava la tradició. Em va semblar que nosaltres no havíem de seguir la tradició sinó crear la nostra pròpia imatge. Les anteriors totes eren molt reminiscents de la torxa de l'Estàtua de la Llibertat de Nova York.

¿Va voler imprimir una marca Barcelona?

Barcelona era la ciutat del disseny. Tot era diferent, i tots els actes i presentacions que es van fer durant els Jocs van ser innovadors. Tenim el cas del logotip, les tres pinzellades. O la mascota, el Cobi. Tot era diferent, també les cerimònies. Realment crec que vam crear entre tots un canvi cultural en l'estètica olímpica. Des de

Xavier Bertró

"Entre tots vam crear un canvi cultural en l'estètica olímpica"

ANDRÉ RICARD

Dissenyador de la torxa olímpica

llavors els Jocs són diferents. Amb molt de respecte, ens vam atrevir a trencar, a no fer el mateix que havien fet altres.

Però una torxa no és només un objecte?

No. Com es pot imaginar, el més important és el combustible: la flama. El professor Velasco, de la UPC, em va dir que el primer que havia de fer era dibuixar el tipus de flama que volia. Vaig fer una flama una mica llarga, onejant. I la vam acabar fent amb gas natural, que semblava el més ecològic dins les possibilitats que s'oferien.

¿La torxa dialoga amb la resta d'objectes i arquitectura de Barcelona 92?

No crec que m'inspirés en res en concret, però sí que hi havia un ambient favorable per atrevir-se a fer coses dins d'una gran dignitat, sense brometes com la torxa dels Jocs d'Hivern d'Albertville, obra de Philippe Starck. Li vaig comentar el temps que havíem trigat per triar el combustible, per donar-li forma, per atorgar-li un esperit que fos una mica el missatge.

ge. I em va dir que ell en una tarda ho havia tingut tot, havia fet un dibuix i ja està. Li va treure importància i crec que no: la torxa és la primera cosa que veu la gent, ja abans dels Jocs.

Va patir per si s'apagava?

El problema principal era l'entrada a l'estadi. Si s'apagava, hi havia unes llànties de seguretat que garantien que la flama olímpica fos la mateixa. Estava tot preparat. Però en l'últim recorregut, el de l'Epi i el Menéndez, allà si s'apagava era un fracàs absolut... No vaig voler ser a l'estadi, vaig patir molt: en aquell moment vaig tenir un petit problema en un ull, una vena se'm va trencar per la tensió. No va ser res greu. I quan es va encendre el peveter ja estava, havíem acabat!

Quantes en té, de torxes?

Se'n van fabricar 10.000. Tots els que la van dur en algun tram del recorregut, ja des de Grècia, en podien comprar una. Suposo que es van vendre totes, i ara hi ha un mercat de segona mà molt important. Jo tinc la meua i tinc maquetes no funcionals d'abans.

Quant temps va tenir per fer la torxa?

Per sort em van donar temps. L'acceptació dels Jocs va ser el 1986, vaig començar el 1987 i la vaig acabar el 1991. I cal dir que no em van donar cap instrucció, van acceptar-ho tot. Crec que és com cal fer les coses quan són d'aquest caràcter. Vaig presentar-la en privat a l'Abad uns dies abans de presentar-la al COOB: la que es va fabricar després no va variar. No van canviar res.

Com seria una torxa ara, 25 anys després?

No ho sé. Segurament molt diferent. Jo també he canviat, i la meua manera d'entendre els símbols potser ja no és la mateixa que fa 25 anys.

Seria menys sacralitzada, més senzilla?

No ho sé. Però més aviat crec que s'hauria de mantenir el valor simbòlic. Amb els anys vaig tenir la sort de fer moltes altres coses per al Comitè Olímpic i vaig veure que hi ha aquest respecte per la tradició olímpica. Segons com es facin les coses, es pot cometre un sacrilegi. Amb la mascota es podia fer: el Cobi podia ser divertit, era marxandatge. No forma part de la litúrgia olímpica. Però la torxa... ●

LA IMATGE SIMBÒLICA El logo olímpic i els pictogrames de Trias estaven presents a tot arreu. Jean-Yves Ruzsniwski / Getty

“El logo havia de dir que Barcelona estava fent un salt”

JOSEP MARIA TRIAS

Dissenyador del logotip dels Jocs de Barcelona

DE JOSEP MARIA TRIAS (Barcelona, 1948) en coneixem més l'obra que no pas el nom. És el dissenyador de logotips emblemàtics com el del RACC, la UB, TV3 o, el més emblemàtic, el dels Jocs Olímpics de Barcelona.

Recorda quan es va imaginar el logotip?

Perfectament. Va ser el primer dia que m'hi vaig posar. Era a la meua taula, al despatx de Sant Just Desvern, en un silenci sepulcral, amb el brífing que ens havien donat al davant, i vaig tenir una idea. Jo crec en les idees. Si no hi ha una bona idea, no hi pot haver un bon disseny.

I quina era, la idea?

Una idea formada per diverses de petites. D'una banda, volia que Barcelona tingués una identitat que no estigués basada en cap element nacional: ni la sardana, ni la barretina, ni la Sagrada Família. Moscou ja va fer l'edifici amb l'estrella. Los Angeles, les estrelles i les barres. I la primera obligació d'un bon creatiu és no fer el mateix que els que t'han precedit. Què era l'important de Barcelona? La gent. Barcelona havia de mostrar la seva capacitat d'emocionar. D'altra

Ruif Marigot

banda, el logo havia de ser simple. Això ho vaig aprendre del meu mestre, Josep Pla Narbona. Deia que un logo l'havia de poder fer amb una mà i que havia de poder cabre en un segell de correus. Si no, no és bo. I, finalment, tenia la idea que Barcelona havia de fer un salt. Si no feia un salt, es quedava en la ciutat que, quan anava amb el meu pare al port, amb les golondrines, es veia grisa i bruta. Una figura humana, dinàmica i fent el salt de Barcelona, amb la pretensió de símbol universal.

¿I el primer que va sortir de la seva mà van ser aquests tres punts?

Sí. A mà. En aquell temps no teníem ordinador. El mateix matí vaig adonar-me que aquests tres traços em permetien configurar els pictogrames dels esports. No podia ser tan bonic en tan poc temps. Ho vaig deixar reposar, vam fer un test intern, a cegues, posant-t'hi altres dissenys. Va sortir 100% guanyador aquest i vam preparar la presentació al COI i al jurat.

Els colors que va triar són el vermell, el groc i el blau. Per què?

El blau és el color del mar, però també de la racionalitat. Per això el cap de l'atleta és blau. I el groc i el vermell són els de les banderes de Catalunya i Espanya, són colors de passió.

Per què no té nom, el logo?

Un logo mai té nom, perquè representa de manera universal, encara que jo mateix, en algun moment, en vaig dir “l'atleta mediterrani”.

En popularitat, el Cobi va guanyar el seu logo?

Una cosa és el símbol i l'altra és la mascota, que té un paper lúdic i de marxandatge. El Cobi és una gran mascota, costarà superar-lo. En general, les harmonitzacions de logo i mascota són bones, tot i que alguna al Mariscal em consta que no li agrada.

Opinava que el logo sobre la pell del Cobi nu era com marcar un animal amb un tatuatge.

Una cosa és el nivell simbòlic i una altra l'anecdòtic. Un il·lustrador fa representacions més o menys anecdòtiques d'escenaris i personatges. L'anècdota és més fàcil d'interpretar. En canvi, un logo té un nivell de simbolisme més complicat.

Què va aportar aquest logo a la imatge de Barcelona?

Hem de ser justos: a Barcelona, ja des de l'acabament de la Guerra Civil, el disseny era un element molt important d'expressió de la indústria tèxtil, metal·lúrgica... Tot el cinturó industrial necessita un disseny. Un país sense disseny no funciona. Avui han tancat centenars d'estudis de disseny. Un exalumne meu de l'Escola Massana, dissenyador de prestigi, avui és taxista.

Si Barcelona es presentés als Jocs d'Hivern, es presentaria al concurs del logo?

Si m'hi convidessin, sí. També és cert que els meus desitjos estan acomplerts. He fet el que volia fer. Com per exemple el logo de TV3. Ara li tocaria a altra gent, equivalents als que vam participar en aquest concurs fa 25 anys. Les persones tenim somnis. Ma mare sempre em va dir que no se'm notés gaire, que hi ha molts envejosos. ●

“Un logo és bo si es pot fer amb una mà, cap en un segell de correus i té interpretació universal”

"Els de la NBC tenien una mica de por de com fariem les transmissions"

XAVIER GARASA

Realitzador televisiu durant els Jocs

XAVIER GARASA. Realitzador de televisió de Catalunya. A Barcelona 92, va dissenyar i va fer el llibre d'estil per a les transmissions dels esports d'equip.

Com va anar a parar als Jocs?

Des del 1984 que jo treballava a TV3. Un parell d'anys abans dels Jocs, em van proposar anar a la Ràdio Televisió Olímpica, l'organisme creat específicament per fer tota la producció del senyal internacional dels Jocs. La comandava el Manolo Romero, una eminència que des dels Jocs de Los Angeles el 84 feia això. Va arregar una sèrie de gent de producció i realització. Vaig ser l'afortunat de poder fer el disseny de tots els esports d'equip: veure on posaríem les càmeres en moltes de les seues, que eren noves. I el creador del llibre d'estil d'aquests esports.

En què consistia el llibre d'estil?

Als Jocs Olímpics hi ha una filosofia especial per als partits. Ha de ser una realització més plana, no pots ensenyar llot-

ges ni posar molt l'ull a sobre d'incidències. S'ha de fer un llenguatge televisiu pla i entenedor, molt clarificador. La realització ha de ser objectiva, no t'has de decantar per cap equip. Hi ha una sèrie de normes per a totes les produccions. La BBC va venir a fer el tenis. TV3 fèiem el bàsquet i el futbol. Vaig tenir l'honor de fer la final de bàsquet del Dream Team entre els Estats Units i Croàcia a Badalona.

Magic Johnson, Michael Jordan...

...Pat Ewing, Pippen, Drexler... era un equip brutal. Em quedava mirant què feia aquella gent. No ho havíem vist mai allò. I en futbol igual. No vaig fer la final, la va fer l'Oscar Lago, però l'equip que va guanyar la medalla d'or era fantàstic, amb Luis Enrique, Guardiola, Abelardo, Kiko Narváez, Toni, Miquel Soler...

La tecnologia de què es disposava era bona?

Hi va haver un salt molt important l'any 1990. Fins llavors hi havia una sola televisió, TVE, que feia el futbol amb 5 càmeres. A partir del 1990 TV3 va obtenir els drets per fer la lliga de futbol juntament amb Canal+, i va començar una manera diferent de fer els partits, igual que a França o Anglaterra, amb 12 càmeres, trèvelings, steadicams... Es crea el primer llibre d'estil, que vaig tenir l'honor de fer, i que és la base del futbol modern televisiu. Es comencen a veure repeticions, detalls, moviment. Tot això va ser un nou llenguatge. El que ha vingut després ha sigut acumular, posar-hi més tecnologia. Al final, el que defineix una bona transmissió és la tecnologia, més que l'encert o l'estètica. És un luxe si tens càmeres *hi-speed* per mostrar la imatge superlenta. Si tens la *spidercam* és collonut. Això et determina.

Quins esports es van transmetre millor?

Als Jocs, el futbol no és el més important: ho són l'atletisme, la gimnàstica i la natació. Són els que tenien tecnologia punta. Els drets per als Estats Units també tenien molt a dir en la construcció del senyal de producció. Els de la NBC, que va tenir els drets aquell any, tenien una mica de por de nosaltres. Van venir amb molts recursos, moltes unitats mòbils, i gairebé feien un senyal paral·lel per als EUA. Un cop passades les Olimpíades, em consta que es van quedar sorpresos de la qualitat que tenien aquelles retransmissions. Van ser unes bones Olimpíades televisives.

Els Jocs van graduar internacionalment TV3?

Sí, la van posar bastant al mapa enfront de TVE. I, ja a partir del 1990, amb el futbol, a Espanya es va veure que hi havia una televisió que feia el futbol bé, i que podia ensenyar a altres televisions. I a Europa i el món, també: va ajudar a situar-la millor.

Hi ha esports més difícils de retransmetre?

Sí, hi ha esports difícils. Els gols són difícils de realitzar. Una cursa de motos és difícil. Però si domines l'esport, tot pot ser fàcil. Si fas una transmissió de golf i els càmeres hi entenen de golf, no veus ni la pilota. Ara bé: els esports difícils són els que tenen pocs mitjans per retransmetre'ls. Si tens tres càmeres i un pavelló que no està adaptat, amb una il·luminació difícil, no surt bé. El problema no són pròpiament els esports, sinó els mitjans. L'audiència determina que puguis posar 30 càmeres en un partit de futbol i tres en un d'hoquei. És el que marca la diferència.

Algun pla que recordi especialment?

En la cerimònia inaugural, la fletxa del Rebollo. I, esclar, els salts del trampolí amb Barcelona al fons. ●

Ruth Mariñel

"Durant els 15 dies dels Jocs em vaig tancar a TV3: fins i tot hi dormia"

TATXO BENET

Cap d'esports de TV3 durant els Jocs

TATXO BENET, cap d'esports de TV3 des del 1987, va jugar un paper clau en la cobertura dels Jocs de Barcelona en català. Anys després va passar a ser la mà dreta de Jaume Roures a Mediapro.

Quin plantejament es va fer per cobrir els Jocs?

En aquells moments teníem el problema que TV3 era vista pel govern de Madrid com de segona, malgrat ser la televisió nacional del lloc on se celebraven els Jocs. Vam tenir greus dificultats per tenir un paper en la distribució de les imatges. No, en canvi, per participar en la cobertura, en la realització tècnica. De seguida hi va participar molta gent de TVC, segurament perquè a Madrid es van adonar que els millors professionals d'Espanya estaven a TV3 i no en podien prescindir.

Com es va solucionar el problema de la distribució d'imatges?

El nostre punt fort era que érem la televisió nacional de Catalunya: per tant, havíem de tenir accés a poder transmetre els Jocs. Però aquest argument, que a nosaltres ens semblava molt sòlid, a Madrid el veien insòlit. El segon argument era dir que no podia ser que a Catalunya els Jocs no es veiessin en català. La resposta de TVE va ser dir que cap problema: el primer canal emetria en castellà i el segon, des de Sant Cugat, en català.

Illavors què?

Era trampa. TVE només podia fer-ho amb una rebaixa de la qualitat molt important. Els seus professionals i

mitjans tècnics més bons volien anar i van anar a la cobertura que es feia per a TVE1. Per a TVE2 els quedaven recursos molt escassos. Vam batallar per assegurar que hi hagués una cobertura de primer nivell en la transmissió en català.

La discussió va ser tècnica o política?

No hi va haver discussió tècnica, cap ni una. Tot va ser una discussió política al nivell del director general de la Corporació, Joan Granados, la feina del qual durant tants anys ha sigut poc reconeguda i valorada. Va ser ell qui va discutir i negociar amb el director de TVE. També hi devia haver gestions a nivell de presidència de la Generalitat, de conselleries, del Parlament...

Finalment TV3 i TVE2 es van unir en el Canal Olímpic.

Nosaltres vam pensar que era una bona solució, sempre que, i jugant a favor de la gent de TVE a Madrid, es fes a través d'una de les freqüències de TVC, en concret, el 33. Madrid no volia prescindir de la segona:

TVE2 va ser el canal olímpic en castellà i TVE1 la van mantenir com a cadena generalista, en la qual anaven alternant transmissions. Va jugar a favor nostre que no tenien més freqüències... Ho vam fer des de TV3, perquè a Sant Cugat era on TVE tenia els recursos i ho necessitaven per a ells. Per tant, tota la gent del Canal Olímpic va venir a Sant Joan Despí.

Com recorda aquells dies?

Durant els Jocs, no vaig veure Barcelona. Tret de dues hores de la cerimònia inaugural que vaig veure en família, em vaig tancar pràcticament durant els 15 dies a TV3, on menjava, sopava i, fins i tot, molts dies hi dormia. Es va fer un esforç enorme, tot l'equip. I al final vam tenir un pèl més d'audiència que el canal de TVE quan estàvem emetent en una freqüència més minoritària.

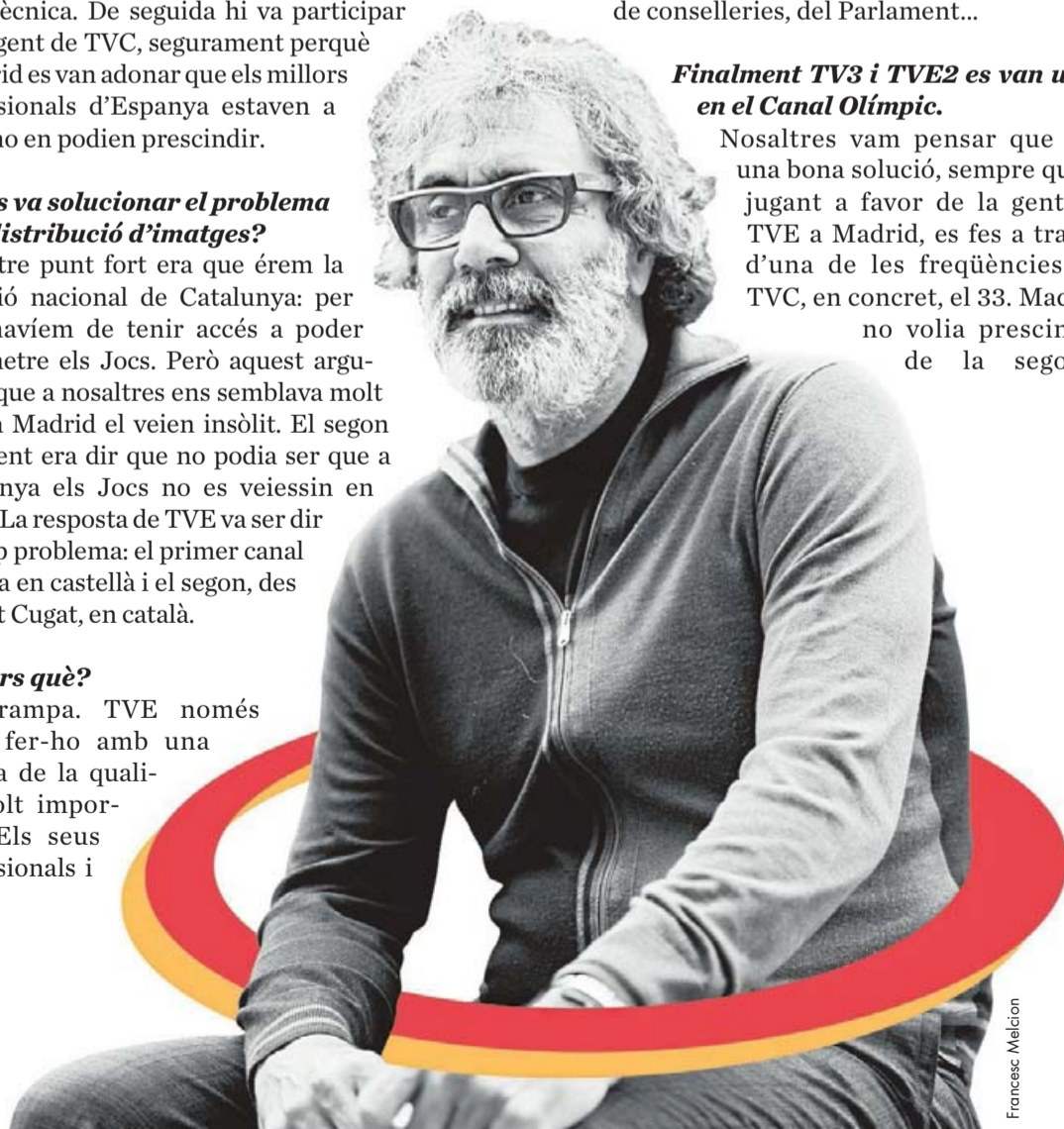
Va rebre alguna felicitació? ¿De Pujol, de Maragall, de Samaranch?

Em van felicitar molt Joan Granados i Jaume Ferrús. I, en canvi, hi va haver queixes per part de la gent de TVE sobre el meu comportament com de dictador, no dels que feien feina de base sinó dels que tenien algun càrrec.

Què pot dir en defensa pròpia?

Que potser tenien raó. Potser no hi estaven acostumats. Si una cosa no m'agradava ho deia, i com que estàvem en contacte directe... També alguns de TVE estaven escandalitzats perquè es pensaven que la redacció d'esports de TV3, així ho van dir, "era un cau d'independentistes". Es van anar a queixar directament a Joan Granados. Però no va arribar més amunt. ●

"Alguns de TVE estaven escandalitzats: deien que la redacció d'esports de TV3 era un cau d'independentistes"

Francesc Melcion

"Quan estava a punt d'entrevistar Michael Douglas va passar Jack Nicholson i li va treure la llengua"

JÚLIA OTERO

Directora de 'Jocs de nit' a TV3

JÚLIA OTERO (Monforte de Lemos, Lugo, 1959) és una de les periodistes més populars i als anys noranta encara més gràcies a l'èxit dels seus programes televisius.

Qui era la Júlia Otero l'any 1992?

Una noia que acabava de tenir un cop de sort a la televisió, en un espai a TVE que es deia 3x4. Era una periodista plena d'il·lusions, afortunada, molt popular, que va aprofitar la felicitat coincidència dels Jocs per fer un espai diari.

Al seu programa hi va anar Magic Johnson.

El Magic Johnson del 92 era un tipus que acabava de dir que tenia la sida. Va ser un sacseig per al món de l'esport i per a tothom. Va mostrar-se molt empàtic, proper, carinyós.

Va començar portant Pasqual Maragall.

Va fer molt pel programa. Em va escriure una carta, com a alcalde de Barcelona, amb la qual jo em podia adreçar als grans personatges que volia portar. Ell deia que m'atenguessin tan bé com poguessin. Després havies de convèncer-los. Fer-los venir a un plató a les nou del vespre no era fàcil.

Va tenir, també, primeres dames olímpiques.

Tenir Maragall, Pujol i Samaranch junts era impossible. La relació no era gaire bona. Vaig pensar que intentaria les tres senyores de. Va ser tremend. La Bibis Samaranch em va dir que no tenia fluïdesa parlant en català i que volia que m'adrecés a ella en castellà. La senyora Ferrusola es va indignar quan ho va saber. La Diana Garrigosa, tant que ha fet després amb la malaltia del seu home, deia que només era la dona de l'alcalde. I tenia raó. Va ser molt tens. Es notava que no hi havia química entre les tres.

El príncep Albert de Mònaco?

"Ecoutez". Es va passar una hora dient "Ecoutez" i rient. Va venir per la Bibis Samaranch. Em va dir que era com la seva segona mare. No em va sem-

blar un personatge amb substància. No va ser la gran entrevista. Les respostes eren previsibles.

La llista dels seus convidats ens porta a l'"star system" del 92: Inés Sastre, Claudia Schiffer, Arnold Schwarzenegger, Celia Forner, Nadia Comaneci...

De la Claudia Schiffer recordo tot el món masculí de TV3 que va baixar al plató a veure-la. Era una nena i tenia molta por. Vaig notar que no trepitjava fort com en una passarel·la. I com passa amb la gent insegura, va estar molt antipàtica. Vam preparar una petita broma amb el Tricycle, que en lloc de mirar-me a mi miressin la Schiffer. Al final ells li feien un petó i marxaven. Vaig anar al camerino, li explico a la Schiffer qui són el Tricycle i quan acabo em diu "Nooooo!!" Ho vaig deixar córrer. I els del Tricycle van sortir dient: "Saps què, m'agrada més el producte nacional".

Schwarzenegger?

Començava llavors la seva carrera política i volia parlar d'esport com un polític. Em van avisar que ni paraula del Terminator. Va arribar amb una camisa de flors, de platja, que jo no em poso ni per estar per casa. L'entrevista anava bé i quan portàvem un quart d'hora li vaig dir que, malgrat la seva imatge, tenia una mirada tendra. I recordo que va dir: "Tendra?" I a partir d'aquí es va desmuntar, va somriure i va dir que la gent es pensava que era Terminator i no era cert. L'estratègia va sortir molt bé.

I Michael Douglas?

Vam anar a fer l'entrevista a l'Estadi Olímpic. Quan havíem de començar va passar per darrere el Jack Nicholson i li va treure la llengua. El vaig intentar enganxar però va fugir. ¿T'imagines estar fent una entrevista a Michael Douglas i que passi el Jack Nicholson? Ara, dels Jocs no en vaig veure res. Ni l'obertura, ni la cloenda. Era un moment bonic. Teníem un país amb l'efervescència de l'adolescència encara. Recordo que dèiem que el segle XXI seria el segle de l'humanisme, que anàvem a la llibertat i la democràcia. Si hi ajuntem que nosaltres érem joves, era un bingo. I Barcelona ja era la ciutat més cosmopolita d'Espanya, però els Jocs la van situar al món. Les conseqüències les podem analitzar ara i parlar de la gentrificació. Però mai en culpària els Jocs i el que va passar. Va ser bo. I la modernitat de Maragall no l'ha tingut mai ningú. La ciutat li ha d'agrair la gestió que va fer, sobretot veient el 3% que han tingut tants governs. No tots els polítics són iguals. Respectem la política, que pot ser molt noble quan juga a favor dels ciutadans. ●

Ruth Mariño